

הסרת הרשומעו"ת¹

חלק ראשון:

הפסקת הרשומעו"ת, שחיקתו וקילופו

הרשומעו"ת מונעות את הארת העצמיות
בני האדם חסרים הארה של **עצמיותם** משום שתודעתם אפופה ברשומעו"ת, או בהצטברות משקעי התנסויות העבר. בצורה האנושית, הרצון להיות מודע – שבו החלה האבולוציה – הצליח ליצור תודעה. אולם התודעה איננה משיגה את הידע על אודות **נשמת עולם**², משום שהנשמה האינדיבידואלית נאלצת להשתמש בתודעה כדי להתנסות ברשומעו"ת, במקום להשתמש בה כדי להתנסות בטבע הנשמה האמיתי **נשמת עולם**. ההתנסות ברשומעו"ת משאירה את הנשמה כלואה באשליה של היותה גוף מוגבל המנסה להתאים את עצמו לעולם של דברים ואנשים.

בעיית הבטחת השחרור מהרשומעו"ת
נשמות אינדיבידואליות כמוהן כטיפות בים. כשם שכל טיפה בים זהה ביסודה עם הים, גם הנשמה שנעשתה אינדיבידואלית מחמת האשליה – היא עדיין **נשמת עולם** ואין היא מופרדת ממש **נשמת עולם**. אולם מעטפת הרשומעו"ת, המכסה על התודעה, מונעת בעד הנשמה-הטיפה מלהגיע אל הארת **עצמיותה**, ולפתת אותה בתחום הדואלי. כדי שהנשמה תגשים את הזדהותה באופן מודע עם **נשמת עולם**, הכרחי שהתודעה תישמר ושהרשומעו"ת יימחו לגמרי. הרשומעו"ת, התורמות להתפתחות התודעה, נהפכות הן עצמן לאבני נגף בפני יכולתה להאיר את טבעה של **נשמת עולם**. מכאן שהבעיה עמה מתמודד הרצון-להיות-מודע איננה הבעיה של פיתוח התודעה אלא בעיית שחרורה מהרשומעו"ת.

חמש דרכים להבטחת השחרור מהרשומעו"ת
השחרור מהרשומעו"ת מתרחש בחמש הדרכים הבאות:

1. **הפסקת יצירת רשומעו"ת חדשות**. דבר זה כרוך בהפסקת הפעילות המתחדשת ללא הרף של יצירת רשומעו"ת טריות. אם ניתן להשוות היווצרות הרשומעו"ת לכריכת חוט מסביב למקל, צעד זה הינו למעשה הפסקת כריכה נוספת של החוט.

2. **שחיקתו של רשומעו"ת ישנות**. אם נמנע מרשומעו"ת מלבוא לידי ביטוי במעשה ובהתנסות, הן תישחקנה בהדרגה. תהליך זה דומה לשחיקת החוט היכן שהוא נמצא.

3. **קילוף רשומעו"ת קדומות**. תהליך זה כרוך בחיסול רשומעו"ת קדומות באמצעות היפוך – באורח נפשי – של התהליכים המובילים להיווצרותן. אם נמשיך את האנלוגיה שלנו, הרי זה דומה להתרת החוט.

4. **התפזרות מקצת הרשומעו"ת וכילויין**. אם האנרגיה הנפשית האצורה ברשומעו"ת עוברת עידון ומופנית לנתיבים אחרים, הרי שהן מתפזרות וכלות ונוטות להעלם.

5. **מחיקת הרשומעו"ת**. דבר זה כרוך בהכחדה מוחלטת של הרשומעו"ת. באנלוגיה של החוט, אפשר להשוות זאת לחיתוך החוט באמצעות זוג מספריים. המחיקה הסופית של הרשומעו"ת עשויה לצאת אל הפועל רק בחסדו של **מורה מושלם**.

1 רשומ"ע – רשמי עבר משעבדים (sanskaras)
Over Soul, אלוהים, האחדות הכללית של כל מה שקיים.

יש להקפיד ולציין, כי רבות מהשיטות הבדוקות להסרת הרשומעו"ת תימצאנה יעילות ביותר מדרך אחת, כך שחמש הדרכים שהוזכרו לעיל אינן מיועדות למיין את השיטות האלו לסוגים נבדלים באופן ברור. למעשה הן מייצגות את העקרונות השונים המאפיינים את התהליכים הרוחניים המתרחשים בשעה שהרשומעו"ת מסולקות. למען הנוחיות, פרק זה יתעסק רק באותן שיטות המתארות בבירור את שלושת העקרונות הראשונים (זאת אומרת, הפסקת יצירת רשומעו"ת חדשות, שחיקת הרשומעו"ת וקילופן). השיטות המתארות באופן מיוחד את שני העקרונות האחרונים (התפזרות והתכלות באמצעות הזדככות הרשומעו"ת ומחיקתן) יוסברו בחלקים השני והשלישי.

ויתור ³ כדי שהגוף הנפשי ישתחרר משעבוד ההצטברות הנמשכת לעד של הרשומעו"ת, הכרחי לשים קץ ליצירת רשומעו"ת חדשות. ניתן להפסיק את ההתרבות החדשה של הרשומעו"ת באמצעות ויתור. הוויתור עשוי להיות חיצוני או פנימי. ויתור חיצוני, או חומרי, כרוך בהסתלקות מכל הדברים אליהם נקשר הגוף הנפשי: בית, הורים, נישואין, ילדים, ידידים, עושר, נוחות ותענוגות חומריים. ויתור פנימי, או נפשי, מבוסס על הסתלקות מכל התשוקות, במיוחד התשוקה לעצמים חושניים.

הגם שוויתור חיצוני כשלעצמו איננו מלונָה בהכרח בויתור פנימי, לעתים קרובות הוא סולל את הדרך לויתור הפנימי. החופש הרוחני מבוסס על ויתור פנימי ולא על ויתור חיצוני, אולם הוויתור החיצוני מהווה עזרה גדולה להשגת הוויתור הפנימי. אדם המוותר על נכסיו מנתק עצמו מכל אשר היה לו או יש לו. משמעות הדבר היא שכל הדברים עליהם הוא מוותר אינם מהווים עוד מקור לרשומעו"ת חדשות. בכך הוא פסע צעד חשוב לקראת השתחררותו מהרשומעו"ת שלו, בהפסיקו את תהליך יצירת הרשומעו"ת החדשות. אין זה כל מה שניתן להשיג באמצעות ויתור חיצוני. עם הוויתור על הכל, הוא נפטר גם מכבלי העבר. הרשומעו"ת הקדומות הקשורות בנכסיו נפרדות מהגוף הנפשי שלו; ומאחר והן מנועות מלבוא לידי ביטוי, הן הולכות ונשחקות.

לגבי רוב האנשים, ויתור חיצוני יוצר אווירה נוחה לשחיקת הרשומעו"ת. אדם השולט בנכסים וכוח חשוף לחיי התמכרות ליצרים והוללות. נסיבות חיי מועדות יותר לפיתויים. אדם הינו בדרך כלל מה שהוא נעשה בידי הפסל הסביבתי, הגוזר, חוטב ומעצב אותו. אם יצליח או לא יצליח להתעלות מעל סביבתו - דבר זה תלוי בחוזק אישיותו. אם הוא חזק, הוא נותר חופשי במחשבתו ובמעשיו, גם תוך כדי יחסי הגומלין עם הסביבה. אם הוא חלש, הוא נכנע להשפעות הסביבה. גם אם הוא חזק, הוא עלול להיסחף מעמידתו היציבה בכוחו של גל רב עוצמה של אורח חיים או מחשבה המקובל על החברה. קשה לעמוד בפני שטפם של זרמי רעיונות ולהימנע מלהיות טרף לנסיבות. אם הוא מתנגד לנסיבות, הוא עלול להיסחף באיזו מערבולת פראית של יצרים כלליים, ולהיתפס בצורות מחשבה שאין הוא יכול להיחלץ מהן. הגם שקשה להתנגד להשפעות ונסיבות אלו ולגבור עליהן, הרי שקל יותר לחמוק מהן. אנשים רבים היו חיים חיי צניעות ויושר אלמלא היו מוקפים במותרות ובפיתויים. הוויתור על כל הדברים המיותרים מעודד את התפוררות הרשומעו"ת ובכך תורם לחיי שחרור.

פרישות וצום הפרישות והצום הינם שתי הצורות החשובות של הוויתור החיצוני אשר להן חשיבות רוחנית מיוחדת. הסתלקות האדם מההמולה ומהלחץ של מגוון הפעילות הארצית ויציאה זמנית אל פרישות, מועילות לשחיקת הרשומעו"ת הקשורות עם האינסטינקטים החייתיים. אולם אין לראות בכך מטרה העומדת בפני עצמה.

בדומה לפרישות, גם לצום חשיבות רוחנית מיוחדת. אכילה מהווה סיפוק; צום מהווה דחייה. הצום יהיה פיזי בעת שהמזון איננו נלקח, למרות הערגה להנאת האכילה; הצום הינו נפשי בעת שמזון נאכל לא מחמת ההנאה וההתמכרות אליו אלא אך ורק כדי לקיים את הגוף. צום חיצוני מבוסס על הימנעות ממגע ישיר עם מזון כדי להשיג צום נפשי.

מזון מהווה צורך מיידי של החיים, והתכחשות מתמדת אליו עלולה להיות הרסנית לבריאות. לפיכך, על הצום החיצוני להתבצע מפעם לפעם ורק לזמן קצר. יש להמשיך בו עד שיושג נצחון מלא על הערגה למזון. מתוך הפעלת הכוחות הגופניים לשם עצירת הכמיהה למזון, ניתן לשחרר

³ mind

את הגוף הנפשי מההתמכרות למזון. לצום החיצוני אין שום ערך רוחני כשפונים אליו מחמת המניע של שיפור בריאות הגוף או לצורך התפארות עצמית. אין להשתמש בו כאמצעי להתבלטות עצמית. באותו האופן אין להביאו לקיצוניות – עד שהגוף יהפך לעור ועצמות. הסתגפות עצמית באמצעות צומות ממושכים איננה מביאה בהכרח לחופש מתאוות האכילה. נהפוך הוא, היא עלולה להזמין תגובת נגד שתבטא בהתמכרות לאוכל. אם, לעומת זאת, הצום החיצוני מיושם באופן הדרגתי ולמען מטרות רוחניות, הרי שהוא מקל על השגת הצום הפנימי. כאשר הצום החיצוני והפנימי מתבצעים בלב שלם ובנאמנות, הם יגרמו להתקלפות הרשומעו"ת הכרוכות עם התאוה למזון.

הסתגפות
ניתן לקלף סוגי רשומעו"ת רבים באמצעות הסתגפות. דבר זה כרוך בפיתוח ובהגברת רגשי מוסר כליות לאחר שהאדם נוכח כי הוא גרם למעשה אשר לא יעשה. החרטה מבוססת על שחזור מחשבתי של המעשים הרעים המלווים בהאשמה עצמית עזה. היא מתאפשרת כשהאדם מנצל את תרחישי החיים ונסיבותיהם הגורמים לחזרה בתשובה, או כשהוא עומד חסר מגן בזמן של התפרצויות רגשיות, או מתוך מאמצים מכוונים להעלות בזיכרון את התרחשויות העבר בלב מלא חרטה ובגינוי חריף. חזרה בתשובה שכזו מקלפת את הרשומעו"ת האחריות למעשה. ההאשמה העצמית המלווה ברגשות עזים עשויה לבטל את הרשומעו"ת של כעס, חמדנות ותאוות בשרים. נניח שמישהו גרם לחברו עוול שאיננו ניתן לתיקון מחמת כעס, חמדנות או תאוה שלא היו ניתנים לשליטה. במוקדם או במאוחר הוא חייב לקבל את התגובה של רגשי אשמה קשים ולהתנסות בייסורי מצפון. אם באותו זמן ייווכח על נכונה בעוול שהוא היה אחראי לו, הרי שעוצמת ההתעוררות הרגשית הנלווית לכך תכחיד את הנטיות אשר בגללן הוא מלקה את עצמו.

לעתים באה ההאשמה העצמית לידי ביטוי דרך צורות שונות של התייסרות עצמית. שוחרים⁴ אחדים אפילו פוצעים את גופם בעת שהם מתמלאים בהרהורי תשובה, אולם בצורת התבטאות קיצונית זו של חרטה אין לעשות שימוש באופן כללי. שוחרים הודיים מסוימים מנסים לטפח ענווה בעשותם למנהג להשתטח לרגלי מי שאותו הם פוגשים. לאלו שלהם רצון חזק ואופי מחושל, ההסתגפות עשויה להביא לתוצאות הטובות המקוות באמצעות השפלה עצמית, המקלפת ועוקרת מן השורש את הרשומעו"ת הכרוכות עם מעשים טובים ורעים. אחרים שרצונם פחות איתן יפיקו אף הם תועלת מהתשובה אם ימצאו תחת הדרכה סימפטית ואוהבת. כשההסתגפות מטופחת ומיושמת בזהירות, היא מביאה בהכרח למְחִייה נפשית של דפוסי חשיבה והתנהגויות בלתי רצויים, ומאפשרת לאדם להסתגל לחיי טוהר ושירות.

למרות זאת, יש לשים לב בקפידה כי טמונה סכנה תמידית בחשיבה, והיא שהגוף הנפשי עלול לעסוק זמן רב מדי בעוולות שנעשו ובכך לפתח את המנהג החולני של בכי ונהי על אודות דברים פעוטים. רגשות מוגזמת כזו מהווה בדרך כלל בזבוז חסר הבחנה של אנרגיה נפשית שאיננו תורם דבר לשחיקת הרשומעו"ת או לקילופן. אין להפוך את ההסתגפות לסוג של חרטה יומיומית הבאה בעקבות מחדלי היום. אין היא צריכה להיות למנהג סרק מייגע של חיטוט עגמומי ומופרז בכשלונותיו של האדם. תשובה אמיתית איננה מבוססת על יגון חוזר ונשנה על דברים רעים, אלא על החלטה נחושה להימנע בעתיד מאותם דברים שגרמו לנקיפות מצפון. אם היא גורמת לאובדן ההערכה העצמית או לאובדן הבטחון העצמי, הרי שאין היא משרתת את מטרותה האמיתית, אשר הינה בפשטות למנוע את הישנותם של סוגי מעשים מסוימים.

מניעת סיפוקן של התאוות
ניתן להביא לשחיקת הרשומעו"ת ולקילופן כשמונעים מתאוות לבוא לידי ביטוי ולהגיע לסיפוק. בני האדם אינם שווים זה לזה ביכולתם ובנכונותם לדחות את התשוקות. אנשים שיצריהם מתפרצים בכוח רגשי עצום, אינם מסוגלים לחנוק אותם באיבם, אולם הם מסוגלים להתאפק מלהביאם לידי ביטוי באמצעות מעשה. גם אם אין למישהו היכולת לשלוט על יצריו הסוערים, הוא מסוגל למנוע מהם להגיע לכלל מעשה. דחיית התאוות באמצעות שליטה במעשים מונעת את האפשרות של זריעת זרעים של תשוקות עתידיות.

מצד שני, אם אדם מתרגם את תשוקותיו למעשה, הוא יכול למצות מקצת הרשמים ולכלותם. אולם הוא יוצר רשמים חדשים מעצם תהליך סיפוק הרשמים ובכך הוא זורע זרעי תשוקות עתידיות, אשר יתבעו את סיפוקן בבוא הזמן. תהליך מיצוי הרשמים או כילויים באמצעות ביטוי וסיפוק איננו כשלעצמו תורם להבטחת ההשתחררות מהרשומעו"ת.

כשהתאוות גואות ונבלמת יכולתן מלבוא לידי ביטוי ממשי, קיימות הזדמנויות רבות להתבוננות ספונטאנית על אודות תאוות אלה. התבוננות זו מביאה לשחיקת הרשומעו"ת המקבילות. יש לציין עם זאת, כי התבוננות ספונטאנית זו איננה מביאה לתוצאות המיוחלות אם היא מופיעה בצורה של התמכרות נפשית לתאוות. כאשר קיים מאמץ מכוון ופרוע לעודד ולשמר את התאוות בגוף הנפשי, הרי שהתבוננות כזו לא רק שלא יהיה לה ערך רוחני, אלא שהיא עלולה אף להיות אחראית ליצירתן של רשומעו"ת רגשיות⁵ (subtle sanskaras). אסור שההתבוננות תהיה מלווה בשום סנקציה מודעת לגבי התשוקות המופיעות בתודעה, ולא צריך להיות שום מאמץ לקיים את זכר התשוקות הללו. כשנחסמת יכולתן של התשוקות לבוא לידי ביטוי ולהגיע לסיפוק במעשה, וניתן להן לחלוף דרך האש המצרפת של תודעה שקולה אשר איננה תומכת בהן, גרעיני התשוקות האלו מאופלים. התכחשות לתשוקות ומניעת תגובה פיזית, מביאה במשך הזמן לשלילה טבעית ואוטומאטית של רשומעו"ת העבר.

חוסר השתוקקות
דחיית התשוקות הינה הכנה לחוסר ההשתוקקות או למצב של העדר רצינות, אשר רק הוא עצמו עשוי להביא את החופש האמיתי. רצייה כובלת בהכרח, בין אם היא מוגשמת בין אם לאו. כשהיא מוגשמת, היא מביאה לדרישות נוספות ובכך מתמידה את המצב של שעבוד הרוח. כשאין היא מוגשמת, היא מביאה למפח נפש וייסורים, אשר – באמצעות הרשומעו"ת שלהם – אוסרים את חופש הרוח בדרכם הם.

אין סוף לרצינות משום שהגירויים החיצוניים והפנימיים שבגוף הנפשי מפתים אותה כל העת לרצות או לדחות דבר מה (דחייה הינה צורה אחרת של רצייה). הגירויים החיצוניים הינם תחושות הראייה, השמיעה, הריח, הטעם והמישוש. הגירויים הפנימיים הינם אלו המתחוללים בגוף הנפשי של האדם מזכרונות מהלך החיים הנוכחי ומסך כל הרשומעו"ת שנאצרו על ידי התודעה במשך תקופת האבולוציה ובתקופות החיים בגופי אדם. כאשר הגוף הנפשי מאומן לעמוד איתן ובמאוזן לנוכח כל הגירויים החיצוניים והפנימיים, הוא מגיע למצב של העדר רצייה. ובהעדר רצייה כלשהי (פרט אל הממשות המוחלטת, אשר הינה מעבר לניגודי הגירויים), מתאפשר קילוף רשומעו"ת הרצייה.

שלוות העדר-
הרצייה ועקרון
השלילה התקיפה
רצייה מהווה מצב של הפרעת שיווי המשקל של הגוף הנפשי, וחוסר רצייה מהווה מצב של שלווה יציבה. ניתן לקיים את שלוות העדר הרצייה רק על ידי חוסר מעורבות קבוע בכל הגירויים – בין אם נעימים או מכאיבים, רצויים או דוחים. כדי להיות בלתי מושפע מהשמחות והיגונות שבעולם זה, על הגוף הנפשי להתנתק לחלוטין מהגירויים החיצוניים והפנימיים. למרות מה שהגוף הנפשי מגן על עצמו כל העת באמצעות רעיונותיו היוצרים, קיימת כל העת האפשרות שמבצרי מגן אלו ייסחפו ויקרסו תחת גל פתאומי ובלתי צפוי המתנחשל באוקיאנוס של הסביבה הטבעית והנפשית. כשזה מתרחש הנך עלול לחוש, לזמן מה, אבוד לחלוטין; אולם הגישה של חוסר מעורבות רגשית תעניק לך בטחון.

גישה זאת מבוססת על יישום העיקרון של שלילה תקיפה (לא זה ולא זה, neti neti) דבר זה מחייב מאמץ קבוע כדי לשמור על חוסר-מעורבות-רגשית ביחס לניגודים המפתים של ההתנסות המוגבלת. אין זה אפשרי להתכחש רק לגירויים הדוחים ולדבוק בפנימיות בגירויים הנעימים. אם נחפוץ שהגוף הנפשי שלנו יעמוד איתן כנגד התקפות הניגודים, אין הוא יכול להמשיך ולדבוק בביטוייהם של הגירויים הנעימים ולהיות מושפע על ידיהם. שיווי המשקל מבוסס על קבלת שתי האפשרויות מתוך חוסר מעורבות רגשית גמורה.

יסוד שלילי בכל
אופני ההתנזרות
משמעות ה"כן, כן" של הרשומעו"ת החיוביות יכולה להתבטל אך ורק באמצעות ההחלטה השלילית של "לא, לא". יסוד שלילי זה קיים בהכרח בכל צורות ההתנזרות, כפי שהן מתבטאות בויתור, פרישות, צום, תשובה, עצירת התשוקות מהגשמתן ואי רצייה. מזיגה נכונה של כל השיטות והגישות הללו יוצרת צורת התנזרות בריאה שאין בה עמל או יגע. אולם כדי להבטיח כל זאת, חייב היסוד השלילי שבהן להופיע באופן טבעי מבלי לעורר שום סטיות או מגבלות נוספות.

אין טעם לאכוף את הגוף הנפשי לחיי התנזרות. כל ניסיון כוחני להתאים את החיים להתנזרות עלול לקפח את צמיחתן של תכונות טובות מסוימות. כשמאפשרים לאיכויות הבריאות שבטבע

5 המילה subtle מתורגמת בטקסט זה לפעמים כ"רגשי" ולפעמים כ"אנרגטי", משום שיש למילה זאת כמה משמעויות בטקסט.

האדם להתפתח באופן טבעי ואיטי, הן חושפות את ידע הערכים היחסיים ובכך סוללות את הדרך לחיי נזירות ספונטאניים, בה בשעה שכל ניסיון לזרז את הגוף הנפשי או לאכוף עליו חיי התנזרות מועד להזמין תגובת נגד.

תהליך ההשתחררות מדבקות בדברים אחדים מלווה לעתים קרובות בתהליך של יצירת כמה דבקות חדשות. צורת הדבקות הגסה ביותר הינה זאת המכוונת כלפי עולם העצמים; אם הגוף הנפשי איננו קשור לעולם העצמים, יש לה נטייה ליצור דבקות מעודנות יותר מהסוג הסובייקטיבי. לאחר שהגוף הנפשי הצליח לפתח מידה מסוימת של חוסר מעורבות רגשית, הוא עלול לפתח על נקלה צורת אגואיזם חמקמקה המתבטאת בהתנשאות וגבהות לב. אין לאפשר לחוסר המעורבות הרגשית ליצור שום גרעין שאליו יוכל האגו להיצמד; ובאותו הזמן, אל לה להיות ביטוי לחוסר יכולתו של האדם להתמודד עם תהפוכות החיים הגשמיים וגעשם.

יש לוותר על אותם דברים המגבילים את ההווה הטהורה והאינסופית מתוך גישה של עוצמה אדירה, הנובעת מטוהר ומהארה, ולא מתוך תחושת אין אונים לנוכח לחצים ומאבקים. יתר על כן, חוסר מעורבות רגשית אמיתית איננו מבוסס על היצמדות לנוסחה סתמית של שלילה תקיפה, אשר לעתים נהפכת לשיגעון כפייתי של הגוף הנפשי ללא תחושה מעמיקה של כמיהה להארה. עניין כזה בנוסחה סתמית של שלילה מתקיים לעתים קרובות צד בצד עם התעסקות פנימית בפיתויים. חוסר מעורבות רגשית עשוי להתבצע בלב שלם ובאופן מלא רק כאשר הוא הופך להיות חלק בלתי נפרד מטבעו של האדם.

העמידה התקיפה השלילית של "לא, לא" הינה הדרך היחידה לקילוף גם הרשומעו"ת השליליות חייבות להיעלם לפני ההארה

הרשומעו"ת החיוביות שהצטברו במהלך האבולוציה והחיים בגוף אדם. הגם שתהליך זה הורס את הרשומעו"ת החיוביות, הוא גורם בסופו של דבר ליצירת רשומעו"ת **שליליות**, הגורמות בדרכן הן להתניית הגוף הנפשי ויוצרות בעיה חדשה. ההחלטה של "לא, לא" חייבת להיות בעלת עוצמה מספקת על מנת

להשפיע על עקירתן מן השורש של כל הרשומעו"ת – הגשמיות, הרגשיות והנפשיות; אולם לאחר שהיא מילאה את שליחותה, יש לנוטשה לחלוטין. פסגת ההתנסות הרוחנית איננה מתמצית בשלילה עקרה. לכפוף אותה לנוסחה שלילית פירושו להגבילה באמצעות דפוס חשיבה שכלתני. יש להשתמש בנוסחה השלילית על ידי הגוף הנפשי כדי שיתפרק מהתניותיו, אולם הכרחי לזנוח אותה לפני שתושג תכלית החיים הסופית.

יש להשתמש בחשיבה כדי להתגבר על המגבלות שנוצרו מעצם תנועתה; אולם משעה שהושג דבר זה, יש צורך לוותר עליה. משמעות הדבר הוא להתעלות מעבר לגוף הנפשי, ודבר זה מתאפשר באמצעות חוסר הזדהות עם הגוף הנפשי או עם תשוקותיו. להתבונן באופן אובייקטיבי בגוף, יחד עם כל המחשבות והדחפים הנמוכים, משמעותו להתבסס באושר העליון של חוסר מעורבות רגשית ולהכחיד את כל הרשומעו"ת. משמעות הדבר היא שחרור הנשמה מהאשליות שהיא כופה על עצמה – כמו "הנני הגוף", "הנני הגוף הנפשי", או "הנני תשוקה" – והתבססות לקראת השלב הנאור של "אני הוא אלוהים". ("I am God" state)

הסרת הרשומעו"ת

חלק שני:

התפזרות הרשומעו"ת וכילוי

שלילת
הרשומעו"ת
מושגת באמצעות
השלטה

בסוף החלק הראשון מוסברות השיטות להסרת הרשומעו"ת, אלה התלויות במידה רבה בעיקרון של שלילת הרשומעו"ת החיוביות, המסתירות גם הן את האמת מהתודעה ומונעים את הארת העצמיות האלוהית – אשר למענה קמה ונהייתה הבריאה בכללותה. כל השיטות הללו לשלילת הרשומעו"ת החיוביות מבוססות בסופו של דבר על שליטה בגוף הפיזי ובגוף הנפשי. קשה הרבה יותר לשלוט בנטיות הטבעיות כבר בגוף הנפשי מאשר לשלוט בפעולות הגופניות. את המחשבות והתאוות החולפות והחמקמקות שבגוף הנפשי ניתן לבלום רק בסבלנות מרובה ותרגול מתמיד. אולם הריסון של התהליכים הנפשיים ותגובות הנגד הינו הכרחי לביטול היווצרותן של רשומעו"ת חדשות ולשחיקת או קילוף רשומעו"ת ישנות אשר תהליכים אלו מהווים את ביטוייהן. הגם שהשליטה עשויה להיות קשה בתחילה, היא נעשית בהדרגה, ותוך כדי מאמץ כן, לטבעית ולקלה להשגה.

השליטה היא מכוונת וכרוכה במאמץ כל עוד הגוף הנפשי מנסה לפרק את התניותיו באמצעות הסרת הרשומעו"ת. אולם לאחר שהשתחרר הגוף הנפשי מהרשומעו"ת נעשית השליטה ספונטאנית משום שהגוף הנפשי מתפקד אז בחופשיות ובהבנה. שליטה כזאת נולדת מתוך כוח אופי ובריאות הנפש, ובעקבותיה נוצרים באופן קבוע החופש מפחד, שלווה נפש ומרגוע שאין להם שיעור. הגוף הנפשי המופיע כרופס בעת שהוא נסער ופועל ללא שליטה, הופך מקור עוצמה אדירה כשהוא מבוקר. שליטה חיונית לצורך שימור האנרגיה הנפשית ולשימוש חסכוני בכוח החשיבה למטרות יצירתיות.

הבקרה האמיתית
מהווה היערכות
מחודשת יוצרת
לאור ערכי האמת

עם זאת, אם השליטה היא מכאנית גרידא, וחסרת תכלית, הריהי מסכלת את מטרותיה שלה, היינו לאפשר פעילות חופשית ובלתי תלויה של הגוף הנפשי. השליטה שיש לה ערך רוחני אמיתי איננה מבוססת על דיכוי מכאני של מחשבות ותשוקות, אלא היא התאפקות טבעית המתורגלת על ידי הבחנה בערכים החיוביים המתגלים תוך כדי תהליך ההתנסות. לפיכך, השליטה האמיתית איננה שלילה סתמית. כאשר ערכים חיוביים מסוימים מתרכזים במוקד התודעה, דרישתם להתבטאות בחיים מחוללת תגובות נפשיות המסירות, בסופו של דבר, את כל הנטיות המסכלות את ההתבטאות החופשית והמלאה של ערכים אלו. בצורה כזאת הנטיות לתאוות בשרים, לחמדנות ולכעס מסולקות באמצעות הכרה בערכם של חיי טוהר, נדיבות וטוב לב.

הגוף הנפשי שהתרגל למנהגי חשיבה ותגובה מסוימים, מגלה כי אין זה קל להתאים את עצמו לדרישות חדשות אלו הנובעות מהבחנותיו הוא, מחמת הקיפאון שנגרם על ידי הרשמים מדפוסי חשיבה והתנהגות קודמים. תהליך זה של היערכות מחודשת לאור ערכי האמת לובש צורה של מה שאנו מכנים בקרת הגוף הנפשי. שליטה זאת איננה עיוות מכאני וכפייתי של הגוף הנפשי. זהו מאמץ של הגוף הנפשי להתגבר על קפאון. זה בעיקרו יסוד יוצר אשר אינו שלילי במטרתו, משום שזהו מאמץ של הגוף הנפשי להגיע להיערכות עצמית על מנת לשחרר את התבטאויות ערכי החיים האמיתיים.

התפזרות
הרשומעו"ת
וכילוי

שליטה יצירתית מתאפשרת משום שמקור האור קיים בפנימיותו של כל אחד; ולמרות שהארת העצמיות נמנעת על ידי צעיף הרשומעו"ת, אין זו אפילה גמורה גם בתוך גבולותיה של תודעה אנושית רגילה. קרן האור מורכבת מתחושה של ערכי אמת ומדריכה את האדם קדימה ברמות בהירות שונות בהתאם לסמיכות צעיף הרשומעו"ת. תהליך שלילת הרשומעו"ת הינו בעת ובעונה אחת תהליך של הבנת ערכי האמת. ההתקדמות הרוחנית מאופיינת איפוא באספקט הכפול של נטישת ערכי הרשומעו"ת הכוזבים לטובת ערכי האמת של ההבנה. התהליך של המרת ערכים נמוכים לטובת ערכים נעלים הינו תהליך של הזדככות, המושתתת על הטיית האנרגיה הנפשית שנלכדה ברשומעו"ת הישנות כלפי מטרות יוצרות ורוחניות. כשאנרגיה זו האצורה ברשומעו"ת מוטיית בצורה כזאת, הן מתפזרות וכלות.

תהליך ההזדככות מתקיים באמצעות התעניינות שאיננה מתפוגגת

שיטת ההזדככות הינה השיטה הטבעית והיעילה ביותר לפריצה מתוך נקיית הרשומעו"ת הישנות, ויש לה היתרון המיוחד להעניק לשוחר התעניינות שאיננה מתפוגגת בכל השלבים. השיטה של שלילה גרידא ללא שום תחליף עלולה לעתים לשעמם ולהיראות כמביאה לריקנות, ואילו שיטת ההזדככות מבוססת על המרת ערכים נמוכים בערכים גבוהים, ולפיכך היא רבת עניין בכל שלב ושלב ומעניקה תחושת סיפוק ההולכת וגוברת. ניתן לזכך את האנרגיה הנפשית ולתגל אותה לנתיבים רוחניים באמצעות: (1) מדיטאציה, (2) שירות בלתי אנוכי לזולת, (3) דבקות.

המדיטאציה: טבעה ומטרתה

המדיטאציה הינה התרכזות מתמדת ומעמיקה על אודות נושא אידאלי. בהתרכזות שכזו בנושא האידאלי מודע האדם רק לנושא המדיטאציה, ושוכח לגמרי את הגוף הנפשי ואת הגוף הפיזי. בצורה זו לא נוצרות רשומעו"ת חדשות ורשומעו"ת ישנות מתפזרות וכלות באמצעות הפעילות הנפשית של התעסקות בנושא המרכזי. בסופו של דבר, כשהרשומעו"ת נמוגות כליל, הנשמה שהפכה לאינדיבידואלית מתפוגגת מעוצמת ההתרכזות ומתמזגת עם הנושא האידאלי.

צורות של מדיטאציה

קיימות מדיטאציות רבות על פי נטיותיהם של האנשים השונים. הכשרון המדמה של אנשים החייבים לעמול קשה נעלם לעתים קרובות מחמת לחצי העבודה. לאנשים אלה צורת המדיטאציה המתאימה ביותר מבוססת על התנתקות האדם ממחשבותיו, ואחר כך התבוננות במחשבות האלו ובגופו באופן אובייקטיבי. לאחר שהצליח השוחר להתבונן במחשבותיו ובגופו באובייקטיביות גמורה, הוא מנסה להזדהות עם ההווה הקוסמית באמצעות רעיונות בונים – כמו "הנני האינסוף", "הנני הכל", "הנני שרוי בכל".

אנשים בעלי דמיונות חיוניים ורעננים יכולים לנסות להתרכז באופן נמרץ בנקודה מסוימת, אולם מיקוד הגוף הנפשי בנקודה מסוימת איננה מומלצת לאנשים שאינם אוהבים זאת. בדרך כלל, האנרגיה של הגוף הנפשי מפוזרת, מחמת מחשבותיה הרבות. המדיטאציה בנקודה אחת הינה מבורכת מאוד עבור הגוף הנפשי כדי שזו תתעשת ותרגע, אולם זהו תהליך מכאני, ולפיכך הינו משולל התנסויות יצירתיות מלאות חדווה. ברם, בשלבים הראשונים עשויה צורת מדיטאציה זו להוות כעין הכנה לצורות מדיטאציה אחרות, מוצלחות יותר.

מדיטאציה על ההיבטים האישיים והבלתי אישיים של אלוהים

לצורות המצליחות והמעמיקות יותר של מדיטאציה, מקדימה חשיבה יזומה ובונה על אודות אלוהים, **האהוב**. מדיטאציה על אודות אלוהים הינה הפוריה ביותר מהבחינה הרוחנית. אלוהים יכול להיות לנושא המדיטאציה מההיבט הבלתי אישי ומההיבט האישי. מדיטאציה על היבטו הבלתי אישי של אלוהים מתאימה רק לאנשים שיש להם נטייה מיוחדת לכך. היא מבוססת על ריכוז כל המחשבות על אודות קיומו הערטילאי והבלתי נגלה של אלוהים. המדיטאציה על אודות היבטו האישי של אלוהים, מאידך גיסא, מבוססת על ריכוז כל המחשבות על דמות אלוהים ותכונותיו.

לאחר מדיטאציה נמרצת, ייתכן והגוף הנפשי יבקש לשוב לרגיעה, אולם לא על נושא המדיטאציה, אלא על היציבות שבשלווה הנרחבת שנחווית בשעת המדיטאציה. רגעים אלה הינם התוצאה הטבעית של עייפות הכושר לדמיון, ויש לעודד ללא שום מאמץ. על המדיטאציה להיות ספונטאנית וללא כפייה. ברגעים שבהם תוססים הדחפים האלוהיים, יש לשחרר את הדמיון ולהניח לו לנסוק השמימה. מעוף הדמיון יהיה מבוקר אך ורק על ידי המטרה הקבועה מראש של ההתאחדות עם האינסוף. אין לאפשר לזרמי הרגשות השונים כמו התאוה, החמדנות והכעס להשפיע עליו.

מכשולים בפני המדיטאציה

ההצלחה בהתרכזות באה באופן הדרגתי בלבד, והטירון עלול להתיאש משום שאין הוא משיג תוצאות משיבועות רצון מלכתחילה. לעתים התסכול שהוא מתנסה בו הינו כשלעצמו מכשול חמור בפני התחלת המדיטאציה היומית וההתמדה בה. קשה גם להתגבר על מכשולים כמו בטלנות ובריאות לקויה, אולם ניתן לעבור את זה על ידי קביעת שעות סדורות ורגילות למדיטאציה ועל ידי תרגול מתמיד. התנאים הרגועים של הטבע בשעות הבוקר המוקדמות או בין הערביים מועילים במיוחד למדיטאציה, אולם ניתן לְשַׁמָּה בכל עת מתאימה אחרת.

חשיבות ההתבודדות לגבי המדיטאציה

ההתבודדות היא אחד התנאים העיקריים להשגת הצלחה במדיטאציה. בעולם המחשבות מתערבבים כל העת זו בזו צורות מחשבה וגווניה. אידיאות מסוימות בעלות עוצמה נוטות לחזק את הגוף הנפשי על ידי החשת

אינטגרציה; בעוד מחשבות סוערות מסוימות גורמות להתפוררות. הגוף הנפשי נמשך או נדחה על ידי המוני המחשבות הללו שבסביבה הנפשית. מומלץ למנוע את השפעת ערבוביית המחשבות הללו על מנת להתבסס במחשבות האידיאליות. למען תכלית זו יש להתבודדות יתרונות רבים. משמעות ההתבודדות היא חסכון באנרגיה נפשית והתעצמות כוח הריכוז. מאחר ושום דבר זר איננו מושך או דוחה את הגוף הנפשי, אנו נמשכים פנימה ולומדים את אמנות ההיפתחות העצמית אל הזרמים העליונים, אשר בכוחם להעניק לנו כוח, אושר עליון והתרחבות נפשית מלאה שלוה.

שירות בלתי אנוכי בה בשעה שמדיטאציה על אודות היבטיו האישיים והבלתי אישיים של אלוהים דורשת את נסיגת התודעה למחסה של לב האדם, הרי שהתרכזות בהיבט האוניברסאלי של אלוהים תושג בצורה הטובה ביותר באמצעות שירות בלתי אנוכי למען האנושות. בעת שאדם שקוע כל כולו בשירות האנושות, הוא מתעלם לגמרי מגופו הפיזי או מגופו הנפשי או מפעילויותיהם, כמו במדיטאציה; ולפיכך רשומעו"ת חדשות אינן נוצרות. יתר על כן, הרשומעו"ת הישנות הכובלות את הגוף הנפשי מתפוררות ומתפזרות. מאחר והאדם ממקד את תשומת לבו ואת מעייניו בטובת הזולת ולא בטובת עצמו, גרעין האגו חסר את האנרגיה המזינה אותו. לפיכך שירות בלתי אנוכי מהווה את אחת השיטות הטובות ביותר להטיית האנרגיה האצורה ברשומעו"ת הכובלות ולעידונה.

ההשלכות של שירות בלתי אנוכי של שירות בלתי אנוכי ובעת שהאדם מתעלם לחלוטין מנוחיותו או מרווחתו או מהאפשרות שהוא לא יובן. בשעה שהנך שקוע כל כולך ברווחתם של חבריך, אתה יכול בקושי לחשוב על עצמך. אינך טרוד בנוחיותך וברוחתך, או בבריאותך ואושרך. להיפך, הנך מוכן להקריב הכל למען אושרם. נוחיותם היא רווחתך, בריאותם היא תענוגך, ואושרם מקור שמחתך. הנך מוצא את חייך בעת שהנך מאבדם בקרב אחרים. אתה חי בלבבם ובלבבך ימצאו מפלט. כאשר הלבבות מתאחדים באמת, הנך מזדהה לחלוטין עם האחר. פעולתך המסייעת או תנחומיך מעניקים לחברים מה שכנראה חסר להם; ובאמצעות מחשבות התודה וההוקרה שלהם, הנך מקבל למעשה יותר ממה שהנך נותן.

שחרור והגשמה באמצעות שירות לפיכך, על ידי חיים למען הזולת, יתרחבו חייך בעצמם ויתעשרו. אדם המקדיש את חייו לשירות בלתי אנוכי, כמעט ואיננו מודע איפוא להיותו משרת. בשום אופן אין הוא גורם למקבלי השירות לחוש כי הם חייבים לו משהו. להיפך, הוא עצמו חש מחויב, שהרי הם נתנו לו את ההזדמנות לעשותם מאושרים. הוא משרתם לא לצורכי פרסום ולא לעשיית שם ותהילה. שירות בלתי אנוכי יושג במלואו רק בשעה שהאדם מפיק אושר מעצם השירות לחבריו בדומה לאושר מהשירות שהוא יכול לקבל. אידיאל השירות הבלתי אנוכי משחרר אותו מהרשומעו"ת של כמיהה לכוח ולנכסים, מרחמנות עצמית, מקנאה וממעשים רעים הנובעים מאנוכיות.

אהבה שירות בלתי אנוכי ומדיטאציה הינם ספונטאניים כשהאהבה שורה בהם. לפיכך יהיה נכון לראות באהבה את הנתיה החשוב ביותר בדרך להגשמת האלוהיות העילאית. באהבה שקועה הנשמה כל כולה באהוב ובכך מנותקת מפעילויות הגוף הפיזי והגוף הנפשי. דבר זה שם קץ להיווצרות רשומעו"ת חדשות וכמו כן גורם להסרת רשומעו"ת ישנות בהעניקו כיוון חדש לגמרי לחיים. בשום מקום אחר לא תושג שכחה עצמית בצורה כל כך טבעית ושלימה כמו בהתלהטות האהבה. לכן ניתנה לה העמדה החשובה ביותר מבין השיטות המבטיחות את שחרורה של התודעה מכבלי הרשומעו"ת.

האהבה המטהרת האהבה כשלעצמה חובקת את היתרונות השונים של הנתיה האחרים המובילים אל הגאולה, וכשלעצמה הינה הנתיה הנעלה והיעיל ביותר. היא מאופיינת בעת ובעונה אחת בהקרבה העצמית ובאושר. ייחודה טמון בעובדה שמתלווית אליה התמסרות מיוחדת ובלתי רגילה אל האהוב מבלי לקבל תביעות מצד מושא אחר כלשהו. לפיכך לאנרגיה הנפשית אין לאן להתפזר וההתרכזות היא מלאה. באהבה, האנרגיות הגופניות, הרגשיות והנפשיות נאספות כולן ומוקדשות למטרתו של האהוב, והתוצאה היא שאהבה זו הופכת לכוח מניע. המתח שבאהבת אמת הינו עצום כל כך, שכל רגש זר העלול להתערב נזרק החוצה מיד. לכוח הטיהור והדחייה של האהבה אין אח ורע.

האהבה קיימת בכל רחבי הבריאה

אין שום דבר בלתי טבעי או מלאכותי באהבה. היא קיימת מהרגע הראשון ממש של האבולוציה. בשלב האי-אורגאני היא מתבטאת באופן גולמי בצורה של משיכה או ליכוד. זוהי המשיכה הטבעית המחזיקה את הדברים יחדיו ומרתקת אותם זה לזה. כוח המשיכה הפועל בין גרמי השמים השונים הינו ביטוי לסוג זה של אהבה. בשלב האורגאני האהבה מאירה את עצמה ומעריכה את עצמה, וממלאה תפקיד חשוב החל בצורות הנמוכות ביותר כמו האַמְפָּה, ועד לצורת האדם שהיא המפותחת ביותר. בעת שהאהבה מאירה את עצמה, ערכה מתעצם מחמת הקרבתה המודעת.

אהבה מתבטאת באמצעות הקרבה מודעת

קורבנה של האהבה הינו כל כך שלם וצרוף עד שהיא נותנת הכל מבלי לצפות לדבר. ככל שהיא נותנת יותר, כך היא משתוקקת לתת עוד ועוד, וכך היא פחות מודעת לנתינתה. שטף אהבת האמת הולך וגואה תמיד ולעולם איננו כשל. ביטוייה הפשוט הוא עצם נתינתה הפשוטה. שיגיונות **האהוב** הינם עיקר תשומת לבה ודאגתה. ללא קץ וללא חרטה היא שואפת לרצות את **האהוב** באלפי דרכים. אין היא מהססת לקבל ייסורים על מנת למלא אפילו משאלה אחת של **האהוב**, או לשחרר את **האהוב** מכל כאב קל הנגרם מהזנחה או מאדישות. האוהב ידאב וימות בשמחה למען **האהוב**. בהיותה קרועת דאגה ונסערת, אין היא פונה לטפל בגוף המאכסן ומזין אותה. היא ממאנת מלהתפשר, וה**אהוב** הינו משאת הנפש בחיי האוהב. מזבח האהבה קורס תחת סערת נפש שלא ניתן לרסנה ומחולל זרמי אהבה ומתיקות עילאיים, עד אשר האוהב פורץ מבעד למגבלותיו ומאבד עצמו בקרבו של **האהוב**.

דרגות שונות של דבקות

כשהאהבה הינה עזה ועמוקה, היא מכונה דבקות (Bhakti). בשלביה הראשוניים מתבטאת הדבקות באמצעות סמל פולחני, תחנונים בפני האלוהויות, הערצה ונאמנות לכתובים הנגלים, או בביקוש אחר הנעלה מכל באמצעות חשיבה מופשטת. בשלביה המתקדמים יותר, הדבקות מתבטאת כהתעניינות ברווחת בני האדם ובשירות האנושות, אהבה והוקרה לצדיקים, ונאמנות וציות **למורה** הרוחני. לשלבים אלו יש הערכים והתוצאות המתייחסים להם. אהבה **למורה מושלם** חי מהווה שלב ייחודי של דבקות, משום שהיא מומרת בסופו של דבר באהבה אלוהית (para-bhakti).

אהבה אלוהית

אהבה אלוהית איננה סתם התעצמות של דבקות. היא מתחילה היכן שהדבקות מסתיימת. בשלב האהבה האלוהית הדבקות איננה רק מכוונת לדבר אחד אלא היא גם מלווה בסערת רגשות קיצונית וכמיהה שאיננה פוסקת להתאחד עם **האהוב**. לזה נלווית חוסר תשומת לב אל הגוף וצרכיו, התבדלות מסביבת האדם, והתעלמות מוחלטת מאופן הופעתו או מביקורת – בה בעת שהדחפים האלוהיים של משיכה אל **האהוב** הולכים ותוכפים יותר מאי פעם. שלב עליון זה של האהבה הינו פורה ביותר משום שיעדו הינו אדם אלוהי שהוא התגלמות האהבה, ואשר יכול, **כאהוב** הנעלה מכל, להיענות לאוהב בצורה השלימה ביותר. הטוהר, המתיקות והיעילות של האהבה שמקבל האוהב מה**מורה** תורמים לערך הרוחני שאין מְשָׁלוּ השייך לשלב נעלה זה של האהבה.

הסרת הרשומעו"ת

חלק שלישי:

סילוק הרשומעו"ת

רשמים הבאים מהמורה משנים את החיים

אהבת השוחר את המורה המושלם, הינה חשובה באופן מיוחד, משום שהיא מביאה לקשר עם המורה. באמצעות מגע כזה מקבל השוחר מהמורה רשמים שיש להם עוצמה מיוחדת לבטל רשמי עבר אחרים, ובכך משתנה כליל מגמת חייו. מקבל הרשמים עשוי לנטוש כליל הרגלי חיים ישנים ודרכי חשיבה. מגע כזה משנה ומרוקם את טיבם של החיים המקופחים ביותר. אדם עלול היה לנהל חיי הוללות פוחזים מבלי לתת את הדעת על שום דבר פרט לסיפוק תשוקותיו הארציות. הוא עלול היה להילכד בצמאון לנכסים ולכוח, ללא שום אידיאל אחר זולת זה של עשיית ממון וצבירתו והתענגות על החיים.

אולם, גם אדם שכזה, אשר איננו מסוגל לדמיין לעצמו בשום אופן את האפשרות להשתחרר מכבלי העולם הארצי, עשוי לגלות כי הרשומעו"ת אותן הוא מקבל ממגעיו עם המורה חזקות דיין כדי להוריד לתמיד את המסך על הרגלי החשיבה והקיום הישנים שלו, ולפתוח בפניו אופקים חדשים לגמרי של חיים נעלים וחופשיים יותר. הרשמים הנקלטים מהמורה עשויים להועיל באותה המידה לאדם משכיל ותרבותי שראיתו, בכל זאת, מוגבלת, שדמיונו מסוגל להעריך, במקרה הטוב, את יופיין של יצירות אמנות וספרות, ושאהבתו לזולת מצטמצמת לסביבתו הקרובה או לתחומי ארצו. אדם שכזה עשוי להתעלות למדרגות חיים נעלים יותר בהשפעת הרשמים שהוא קולט מהמורה.

סילוק מוחלט של הרשומעו"ת באמצעות התערבות המורה

המורה מסוגל להרים את השוחר ממדרגת השכלתנות הרגילה של התודעה למדרגת תודעה אשר יש בה השראה ואינטואיציה, ומכאן הלאה לרמה של הבנה והארה המגיעות לשיא בעת שהוא מתמזג עם האינסוף. עלייה זו של השוחר באה בד בבד עם התקדמותו מהמרחב הארצי אל המרחב האנרגטי (subtle sphere), מהמרחב האנרגטי למרחב הנפשי (mental sphere) ולבסוף מהמרחב הנפשי למצב החירות. בשלב האחרון כלול הסילוק המוחלט של כל הרשומעו"ת – הטבעיות והבלתי טבעיות, החיוביות או השליליות. אם נשתמש באנלוגיה של החוט הכרוך סביב המקל, התהליך הזה של סילוק הרשומעו"ת דומה לחיתוך החוט במספריים. מחיקת הרשומעו"ת כולו, הכלולה בשחרורה הסופי של התודעה מכל אשליה ושעבוד, לא תושג לעולם אלא בחסדו של המורה.

הצורך בהתמסרות עצמית שלימה

אולם התערבות פעילה שכזאת מצדו של המורה יוצאת מנקודת ההנחה שקיימים יחסים בלתי מאולצים בין השוחר לבין המורה, יחסים העשויים להיווצר אך ורק כשהשוחר מצליח להתמסר כליל למורה. ההתמסרות כוללת ציות לכל הוראות המורה, כשכל מאווייך ומעשיך מודרכים על ידיו והינם תוצאת צייתנותך להוראותיו, והוא נעשה אחראי להם באופן ישיר. וכך כשההתמסרות העצמית היא מוחלטת, האחריות להשתחררותך מהרשומעו"ת נופלת על כתפי המורה; ובתנאים חדשים אלה מסלק המורה את כל הרשומעו"ת שלך בזמן קצר ביותר.

צייתנות שכלתנית

הצייתנות למורה כפי שהיא בהתמסרות העצמית המלאה נחלקת לשני סוגים: צייתנות שכלתנית, וצייתנות כפשוטה. מבין שני סוגי הצייתנות האלה, הצייתנות השכלתנית באה קודם ומהווה הקדמה לצייתנות כפשוטה, שהיא פוריה יותר. אם השתכנעת באופן שכלי בגדולתו ובשלמותו של המורה, הרי תחוש אליו אהבה והוקרה, אולם אינך מסוגל לדבוק בהוראותיו כפשוטו. מאחר וההגיון מהווה את הבסיס לשכנוע שלך, אתה מגלה כי קשה להפריד בינו לבין הבנתך את המורה והוראותיו. מכיוון שהשניים קשורים באופן הדוק זה לזה מבלי יכולת להפריד ביניהם, אמונתך המבוססת על ההגיון מגבילה אותך לתחום הצייתנות השכלתנית. המורה מניח את התלמיד לנפשו במצבו זה, וכל "מנות" הצייתנות הניתנות על ידיו הופכות שכלתניות כדי שיתאימו לטעמו של התלמיד וליכולתו.

צייתנות כפשוטה

על ידי צייתנות שכלתנית למורה יכול אתה למחות את כל הרשומעו"ת שלך, בתנאי שפירושך ההגיוני להוראותיו ולדרך ביצועם יהיה כן. אולם תוצאות

מהירות יותר תושגנה אם צייתנותך תהיה צייתנות כפשוטה. צייתנות כפשוטה הינה תולדת האמונה המוצקה והאהבה המעמיקה שאותן מעורר **המורה** אצל תלמידו מכוח קסמו האנושי. קרינת הזוהר השופעת וזרימת הטוהר והחסד של **המורה** אחראיות בעיקר ליצירת אמונה איתנה בלבו של התלמיד, אמונה המכינה אותו למלא נאמנה אחר מצוות **המורה** ככתבן וכלשונן – מבלי להתחשב אם יש בהן משום מתן סיפוק לרוחו הביקורתית.

צייתנות כפשוטה זו איננה כבולה אפילו על ידי הדרישה שהמשמעות הממשית של ההוראות תימצא בתחום תפיסתו השכלית של התלמיד והרי זה סוג הציות הטוב ביותר שלו ניתן לשאוף. באמצעות צייתנות פנימית וחסרת עוררין שכזו מתיישרים כל הקשרים המעוותים של תשוקותיך ורשומעותיך. בגלל צייתנות זו נוצר גם קשר עמוק בין **המורה** לתלמיד, והתוצאה היא שכל העת זורמות אל התלמיד ללא מעצורים ובאופן תמידי חוכמה ועוצמה רוחניות. בשלב זה נהפך התלמיד לבנו או לבתו הרוחניים של **המורה**, ובהגיע השעה, הוא או היא ישתחררו מכל קשרי הרשומעות האישיים שלהם. או אז ייהפך אדם נדיר כזה בעצמו ל**מורה**.

תפקידו של **המורה המושלם** ל**מורה המושלם**, יש עמדה ועוצמה יחידות במינן. קיימות בעולם נשמות רבות שהן מתקדמות בנתיב הרוחני פחות או יותר, אולם רק בודדות חצו את כל ששת השלבים של רובדי התודעה הפנימיים והתאחדו עם המקור האינסופי של קיום, ידע ואושר עילאי. **המורה** לא זו בלבד שהתנסה ברמות התודעה השונות, אלא הוא אף חודר ממש לעצם הווייתן של כל הנשמות משום שהוא התאחד עם **האינסוף**. הוא הציר של הפעילות הקוסמית. במובן מסוים אתה חב לו את כל מחשבותיך ומעשיך, שמחותיך ויגונותיך, קצפך וזעמך, כוחותיך וחולשותיך, נכסידך וזיתותיך וכן אהבתך וכמיהתך. לא רק שהוא מצוי בכל הקיים אלא הוא גם בעל בקיאות מודעת בחוק הקוסמי של סיבה ומסובב ובפעילות המסובכת של רשומעות הנשמות האינדיבידואליות. הגורמים לאושר או ליגון פרטיים, לחסד או לרשע, ידועים לו כמו שידועים לו הגורמים לשינויים ותהפוכות קוסמיים. כל ישות היא כספר הפתוח בפני כוח ההבחנה האינסופי של תודעתו השוכנת בכל. מאחר והוא מאוחד עם האינסוף, **המורה** מחונן בכוחות בלתי מוגבלים, ובהרף עין הוא מסוגל למחות את כל רשומעות הנשמה ולשחררה מכל ההסתבכויות והשעבוד.

טבעו של האגו ואופן הכחדתו

חלק ראשון:

האגו כמרכז של עימות

מקור האגו בשלב הקדם אנושי יש לתודעה התנסויות, אולם התנסויות אלה אינן מתקשרות במפורש עם "אני" מרכזי. לדוגמא, כלב עלול להתרגז, אולם אין הוא ממשיד לחוש "אני מרוגז". גם במקרה זה אנו מוצאים כי הכלב לומד מתוך התנסויות שונות ובכך מבסס את פעולתה של התנסות אחת על האחרת; אולם פעילות זו הינה תוצאה של מתח מכאני למחצה של רשמים חקוקים, או רשומעו"ת, הקשורים זה בזה. דבר זה שונה מהמיוזג הנבון של התנסויות אותו מאפשרת התפתחות תודעת ה"אני". הצעד הראשון בהכנסת פעולת הרשמים המבודדים תחת סדר נבון, כרוך בהבאת כולם בקשר עם מרכז התודעה, המופיע באופן ברור כאגו המוגבל. התגבשות תודעת-האגו הינה ברורה ומוגדרת מראשיתה של התודעה האנושית.

היווצרות האגו התודעה האנושית לא הייתה מהווה יותר מאשר בית קיבול לרשמים מוגוונים של התנסויות המצטברים בה אלמלא הכילה גם את עקרון השילוב של אגו מרכזי, עיקרון הבא לידי ביטוי בניסיון לארגן את ההתנסויות ולהבינן. תהליך הבנת ההתנסויות מרמז על היכולת להחזיק בקטעי התנסויות שונים יחדיו בתור מרכיבים של אחדות אחת, וכן על כושר להעריך על ידי הבאתן לידי יחסים הדדיים. מיוזגן של התנסויות מנוגדות הינו התנאי לשחרור התודעה משעבודם של כל מיני דחפים ודחיות, הנוטים לשלוט בתודעה מבלי להתחשב ביכולת ההערכה. המאמצים המוקדמים לבסס אחדות שכזאת מתבצעים באמצעות גיבוש האגו כמרכזה וכבסיסה.

האגו מופיע כבן לוויה ברור ובטוח לכל ההתרחשויות שבחיי הנפש על מנת למלא צורך מסוים. את התפקיד אותו ממלא האגו בחיים האנושיים ניתן להשוות לתפקיד הזבורית שבאונייה. הזבורית שבאונייה מונעת בעד האונייה מלהטלטל יותר מדי מצד אל צד. בלעדית תהיה האונייה קלה מדי ובלתי יציבה ונתונה בסכנת התהפכות מחמת רוחות ונחשולים. וכך עלולה הייתה האנרגיה הנפשית להילכד ללא סוף במבוכים הנפתלים של התנסות כפולה והייתה מתפזרת ומתבזבזת כולה אילו לא היה קיים גרעין זמני. האגו אוצר בתוכו את כל ההתנסות הנרכשת ומלכד את הנטיות הפעלתניות הנובעות מהאינסטינקטים המשוחררים והעצמאיים יחסית אותם ירשנו מהתודעה החייתית. היווצרות האגו משרתת את המטרה של מתן מידה מסוימת של יציבות לתהליכים התודעתיים, ואף מבטיחה שיווי משקל ממשי, המסייע לתכנן ולארגן את החיים.

דוע הכרחי תהיה זו טעות, איפוא, לסבור כי להופעתו של האגו אין שום תכלית. למרות שהוא מופיע אך ורק על מנת להיעלם בסוף הדרך, הרי שהוא ממלא צורך זמני שאי אפשר להתכחש לו במסעה הממושך של הנשמה. האגו איננו מיועד להוות מגבלה קבועה, משום שניתן לעבור אל מעבר לו ולצמוח ממנו והלאה בעזרת מאמץ רוחני. אולם את השלב של היווצרות האגו יש להבין כרע הכרחי, אשר חייב להופיע זמנית.

האגו יוצר חלוקות והתבדלויות בצורה זו מבטא האגו צורך מסוים ומגשימו בדרך התפתחותה הנמשכת של התודעה. למרות זאת, מאחר והאגו מוצא מקלט ברעיון המוטעה שהינו הגוף הגשמי, הוא מהווה מקור לאשליה רבה המסלפת את ההתנסות. ממהותו של האגו שהוא חש בעליל פרוץ מיתרת החיים על ידי הנגדתו עם צורות חיים אחרות. לפיכך, למרות שבתוך תוכו הוא מנסה להשלים ולאחד את החוויה האישית, הוא יוצר חלוקות מלאכותיות בין החיים הפנימיים והחיצוניים מעצם הניסיון לחוש את קיומו ולשמרו. לחלוקה שכזאת באופיים המקיף את כלל החיים יש בהכרח השלכות בחיים הפנימיים של הפרט, אשר עליהם מתנשא האגו כרוח מדריכה ומכוונת.

האגו נהפך למקור מסוגל להגשים יעד זה. למרות מה שהוא מכונן מעין איזון, הרי שאיזון זה הינו

ארעי וחולף. אי-השלימות שבהשגיו ניכרת לעין במחלוקת הפנימית שאינה נעדרת ממנו כל עוד נצפות ההתנסויות עצמן מזווית הראייה של האגו. מרגע לרגע עובר-חולף הגוף הנפשי האדם במחלוקת הבאות זו אחר זו. גופותיהם הנפשיים של אנשים גדולים ורמי מעלה ואף של פשוטי עם נראים כמוטרדים מחמת תשוקות ונטיות מנוגדות זו לזו. לעתים המחלוקת המופיעה בפני הגוף הנפשי הינה כה חריפה עד כי האדם במקרה זה נכנע ללחצים, וכתוצאה מכך מתחולל עיוות חלקי או מלא של הגוף הנפשי. אין למעשה הבדל משמעותי בין אדם נורמאלי ומי שמכונה כביכול בלתי נורמאלי. שניהם חייבים להתמודד עם אותן בעיות, אלא שהאחד פותר את בעיותיו פחות או יותר בהצלחה והשני איננו מסוגל לפתורן.

הערכות מוטעות האגו מנסה לפתור את המחלוקת הפנימיות שלו באמצעות הערכות מוטעות ובחירות שגויות. אופייני לאגו שהוא מתייחס אל הבלתי חשוב כחשוב ואל החשוב כבלתי חשוב. לפיכך, אף על פי שהישגים ארציים כמו כוח, תהילה, עושר, יכולת ושאר ההישגים הארציים הינם למעשה בלתי חשובים, הרי שהאגו מתענג על קניינים אלו ונצמד אליהם כאל "שלי". מאידך גיסא, לרוחניות האמיתית יש חשיבות מכרעת לגבי הנשמה, אולם האגו מסתכל עליה כעל חסרת חשיבות.

לדוגמא, אם מישהו מתנסה באיזו אי-נוחות גופנית או נפשית בשעה שהוא מבצע עבודה בעלת חשיבות רוחנית, הרי שהאגו מתערב לטובת הנוחות הבלתי חשובה של הגוף או הגוף הנפשי אפילו במחיר ויתור על העבודה הרוחנית החשובה ביותר. נוחות גופנית ונפשית, כמו שאר ההישגים והשכלולים, הינה נחוצה לעתים קרובות; אולם אין זה הופך אותה לחשובה. קיים הבדל עצום בין הכרח לחשיבות. האגו סבור שדברים רבים המגיעים אליו הינם הכרחיים, אולם כשלעצמם אין הם חשובים. הרוחניות, הנראית לאגו כבלתי נחוצה, הינה חשובה באמת לנשמה. בכך מייצג האגו עקרון בערות עמוק ובסיסי, המתגלה כמעט תמיד בהעדפת הבלתי-חשוב על פני החשוב.

מחלוקות נפתרות באמצעות הערכה אמיתית הגוף הנפשי פועל לעתים רחוקות באופן הארמוני משום שלרוב הוא נשלט על ידי כוחות שבת-מודע. אנשים מעטים מוכנים לטרוח ולהשיג שליטה על כוחות נסתרים אלו המכוונים את מהלך חיי הנפש. ביטולה של המחלוקת תתאפשר רק באמצעות שליטה מודעת על הכוחות שבת-מודע. שליטה כזאת תושג באופן מתמיד אך ורק באמצעות תרגול חוזר ונשנה של הערכה נכונה בכל מקרי המחלוקת המוצגים בפני הגוף הנפשי.

הצורך בהכרעות נבונות ואיתנות אם על הגוף הנפשי להשתחרר מכבלי המחלוקת, הוא חייב לבחור תמיד נכונה ולהעדיף תמיד את החשוב על פני הבלתי חשוב. ההכרעה חייבת להיות נבונה ואיתנה כאחת בכל המחלוקות, הן החשובות והן הבלתי-חשובות. היא חייבת להיות נבונה משום שרק באמצעות החיפוש אחר ערכים אמיתיים וקבועים ניתן להשיג איזון נפשי שאיננו מחבל בזרם היוצר והנמרץ של החיים הנפשיים. הכרעה בלתי נבונה, אם היא נחרצת, עשויה להתגבר על המחלוקת לזמן מה; אולם לטווח ארוך יהיה בה כדי לגרום לצמצום הראייה הרחבה של החיים או לחבל במימושה של האישיות בכללותה. יתר על כן, המחלוקת תצוץ לבטח שוב בצורה זו או אחרת, אם לא נפתרה בצורה נבונה. מאידך גיסא, פתרון נכון דורש כושר הבחנה ביחס לערכים האמיתיים, שיש לשחררם מערכים כוזבים. מכאן שהבעיה של ניגוד בין תשוקות היא בעיה של ערכים המתנגשים זה בזה, והפתרון למחלוקת נפשית דורש, אם כן, חיפוש מעמיק אחר משמעות החיים האמיתית. רק באמצעות חוכמה ניתן לשחרר את הגוף הנפשי ממחלוקת.

דבקות בהחלטה הנכונה מהרגע שנודעה אל נכון ההחלטה הנכונה, הצעד הבא הוא לדבוק בה בנחישות. אף על פי שהנטיות המתחרות שבגוף הנפשי נרגעו לאחר שנבחר נתיב מסוים שהועדף על פני אפשרויות אחרות, הרי שהן תמשכנה עדיין להוות אבני נגף בדרך להגשמת ההחלטה הזאת הלכה למעשה. לעתים קיימת הסכנה שההחלטה תתערער על ידי התעצמותם של הכוחות המתחרים הללו שבת-ההכרה. כדי להימנע ממפלה, חייב הגוף הנפשי לדבוק בעקשנות בערכים הנכונים אותם הוא קלט. בצורה זו דורש הפתרון למחלוקת הנפשית לא רק את הבנת הערכים הנכונים אלא גם דבקות נאמנה וחסרת פשרות בהם.

הערכים האמיתיים חייבים למשול בכל העניינים בכל אופן, יש לשוב ולתרגל את יכולת ההכרעה הנבונה והנחרצת בכל העניינים גדולים כקטנים, משום שדאגות היומיום שבחיים אינן חשובות פחות מהבעיות החמורות אשר עימן מתמודד הגוף הנפשי בעיתות משבר. שורשי המחלוקת הנפשית לא ייעלמו כליל כל עוד יתקיים מימוש בלתי סדיר של ההחלטה הנבונה והאיתנה. חיים המבוססים על ערכים אמיתיים יתקיימו בטבעיות אך ורק כאשר הגוף הנפשי יפתח את ההרגל הקבוע של בחירה בערכים הנכונים. שלושה רבעים מחיינו מורכבים מדברים שגרתיים; ולמרות מה שמחלוקת הדנה בדברים שגרתיים לא תגרום לייסורי נפש מרובים מדי, עדיין היא מותירה בנפש תחושה בלתי נוחה של משהו שאינו כשורה. המחלוקת בענייני דינמא מגיעות לסף ההכרה לעתים רחוקות. במקום זה הן מטילות צל על תחושתו הכללית של האדם ביחס לחייו, בדומה לצללים שמאחורי הפרגוד. מחלוקות אלו חייבות להיחשף בתודעה, ויש להתבונן בהן ללא משוא פנים לפני שניגשים לפתור אותן בדרך מתאימה.

מחלוקות סמויות יש להקפיד כי תהליך הבאת המחלוקת על פני ההכרה לא יתדרדר לתהליך של יצירת מחלוקת מדומה במקום שאין היא קיימת. סימן מובהק למחלוקת נסתרת היא התחושה שלבו של האדם איננו נתון כל כולו במחשבה או בפעולה שבאותו רגע. קיימת תחושה עמומה של התדרדרות או של צמצום חמור של החיים. בהזדמנויות אלה חייב האדם לנסות לנתח את מצבו הנפשי באמצעות הסתכלות פנימית מעמיקה, משום שניתוח כזה חושף לאור היום את המחלוקות הנסתרות הנוגעות לאותו עניין.

הכמיהה לאידיאל ככוח מניע הכרעה נבונה ואיתנה. הדרישה החשובה ביותר ליישוב נאות של המחלוקת הינה כוח מניע או השראה, היכולים לבוא אך ורק מכמיהה עזה לאידיאל חובק-כל. הניתוח כשלעצמו עשוי לסייע להכרעה, אולם ההכרעה תיוותר כהעדפה שכלתנית, בלתי יעילה ועקרה, אלא אם כן היא תדורבן בהתלהבות למען אידיאל כל שהוא, התלהבות המדביקה את הרבדים העמוקים והתבוניים ביותר של האישיות האנושית. הפסיכולוגיה המודרנית עשתה רבות לגילוי מקורות המחלוקת, אולם עדיין עליה לגלות שיטות ליצירת השראה, או להעניק לגוף הנפשי משהו שיהפוך את החיים ראויים לחיות אותם. אכן זוהי המשימה היצירתית הניצבת בפני מושיעי האנושות.

התפוררות האגו מסתיימת בהכרת האמת יצירת האידיאל האמיתי מהווה את תחילת ההערכה הנכונה. הערכה נכונה, מצד שני, היא פירוק מבנה האגו, המשגשג על יסוד הערכות שגויות. כל פעולה המבטאת את הערכים האמיתיים של החיים תורמת להתפוררות האגו, אשר הינו תוצר דורות של פעילות נבערת מדעת. לא ניתן לכלוא את החיים באופן קבוע בכלוב האגו. בשלב מסוים הם חייבים לשאוף אל האמת. כשמבשיל תהליך ההתפתחות מגיע רגע הגילוי המרעיש כי לא ניתן להבין את החיים ולחוותם במלואם כל עוד הם נעים סביב ציר האגו. האדם מונע אז מכוח ההיגיון של התנסותו שלו עצמו לגלות את מרכז החוויה ולארגן מחדש את חייו לאור האמת. דבר זה גורר את שחיקת האגו והמרתו בתודעת האמת. התפוררות האגו מסתיימת בהכרת האמת. הגרעין המדומה של רשומעויות מגובשות חייב להיעלם אם אמנם רוצים אנו להגיע לאיחוד אמיתי ולהגשמה של החיים.

טבעו של האגו ואופן הכחדתו

חלק שני:

האגו כביטוי לנבדלות

האגו מהווה אישור לנבדלות. האגו מופיע בצורות רבות. הוא עשוי להופיע בצורה של זכרון מודע מתמשך המבטא את עצמו בזכרונות כגון: "עשיתי כך ועשיתי אחרת"; "חשתי כך וחשתי אחרת"; "חשבתי כך וחשבתי אחרת". הוא גם מופיע כתקוות אגוצנטריות ביחס לעתיד המתבטאות באמצעות תוכניות כמו "אעשה כך ואעשה אחרת"; "אחוש כך ואחוש אחרת"; "אחשוב על דבר זה ואחשוב על דבר אחר". או שהאגו מופיע בהווה, ומתגלה כתחושה עזה של היותו משהו מיוחד ומכריז על ייחודו ונבדלותו מכל שאר מרכזי התודעה. בעוד הוא משרת זמנית מטרה מועילה כמרכז תודעה, הרי שהאגו, כביטוי של נבדלות, מהווה את המכשול העיקרי בפני השחרור הרוחני ובפני הארת התודעה.

האגו מהווה מכשול בפני השחרור הרוחני

האגו מאשר את היותו נבדל באמצעות השתוקקויות, שנאה, כעס, פחד או קנאה. כשאדם משתוקק לחברת אחרים, הוא מודע בבירור להיותו נפרד מהם וכך הוא חש את קיומו הנבדל בעוצמה רבה. תחושת הריחוק מאחרים הינה חריפה במיוחד כאשר קיימת תשוקה עזה ובלתי מסופקת. גם במצבי שנאה וכעס, האדם האחר מושלך כביכול אל מחוץ להוויית האדם, ולא רק שהוא נראה כזר, אלא הוא אף מוגדר כעוין בעליל למהלך הצלחתו ושגשוגו של האגו. פחד הינו גם כן צורה מעודנת להפגנת הנבדלות והוא שוכן במקום שבו נעוצה השניות. הפחד פועל כמסך עבה בין ה"אני" וה"אתה". לא זו בלבד שהוא מזין חוסר אמון עמוק אל האדם האחר, אלא שהוא אף מביא להצטמצמות התודעה ולנסיגתה באופן בלתי נמנע, בכך שהוא מרחיק את ישותו של האחר ממסגרת חיינו. יש לאהוב ללא מורא גם נשמות אחרות ולא רק את האלוהים. הפחד מהאלוהים או מהתגליותיו מחזק את השניות; אהבת האלוהים והתגליותיו מחלישה אותה.

האגו ניזון מתחושות ייחודיות

תחושת הנבדלות באה לידי ביטוי בקנאה בחריפות יתר. קיים צורך עמוק וחינוכי בנשמת האדם לאהוב ולזהות עצמו עם נשמות אחרות. צורך זה איננו מתגשם בכל מצב שבו שולטים התשוקה, השנאה, הכעס או הפחד. בקנאה, בנוסף על העדר סיפוקו של הצורך העמוק והחינוכי הזה להזדהות עם אחרים, קיימת האמונה כי נשמה אחרת השכילה להזדהות בהצלחה עם אותו אחר שאותו ביקשנו. דבר זה גורם ליצירתה של מחאה קבועה שאיננה שוככת כלפי היחידים על שום שפיתחו מערכת יחסים אותה ביקש המקנא להבטיח לעצמו. כל הרגשות המיוחדים כגון: השתוקקות, שנאה, פחד או קנאה גורמים לצמצום החיים ותורמים להגבלת התודעה ולהחנקתה. הם משפיעים באופן ישיר על חיזוק נבדלותו של האגו.

קנאה מחזקת את האגו

כל מחשבה, רגש או מעשה הנובעים מרעיון הקיום הנבדל והנפרד, גורמים לשעבוד. כל ההתנסויות (קטנות כגדולות) וכל השאיפות (טובות כרעות) יוצרות מעמסה של רשמים ומטפחות את תחושת ה"אני". ההתנסות היחידה התורמת להצטמצמות האגו הינה חוויית האהבה, והשאיפה היחידה התורמת להקלת הנבדלות היא הכמיהה להתאחד עם האהוב. השתוקקות, שנאה, כעס, פחד וקנאה מהווים כולם נטיות מגבילות היוצרות שבר בין האדם לבין העולם הסובב אותו. רק האהבה מהווה נטייה מרחיבה, המסייעת לאדם לגשר על תהום מלאכותית זו שיצר לעצמו ומביאה להבקעת מחסום הבדלנות של דמיון כוזב. באהבה אמיתית, האהוב מלא גם כמיהה, אולם זוהי כמיהה לאיחוד עם האהוב. כשמבקשים את האהוב או מתנסים בהתאחדות איתו, תחושת ה"אני" נחלשת. באהבה אין ה"אני" חושב על הישרדות, כשם שהעש איננו ירא מלהיחרך באש הלהבה. האגו מהווה עדות להיבדלות מן האחרים, בה בשעה שהאהבה מעידה על אחדותם של בני האדם. לפיכך האגו ייעלם רק באמצעות אהבת אמת.

הצטמצמות האגו על ידי האהבה

האגו מוגשם על ידי תשוקות מתשוקות שונות. כשלון בסיפוק תשוקה מהווה את כשלון האגו. הצלחה ברכישת דברים נחשקים הינה הצלחתו של האגו. האגו הולך ותופח מחמת תשוקות מסופקות וכך מחמת תשוקות בלתי מסופקות. האגו מסוגל אף להיזון בשעת הפסקה יחסית בסערת התשוקות

האגו מורכב מתשוקות

באמצעות ההרגשה שהוא נעדר-תשוקות על מנת לבסס את נטיותיו הבדלניות. כאשר התשוקות שוככות באמת, הרי שוככת גם התשוקה לביסוס הנבדלות בכל צורה שהיא. לפיכך שחרור אמיתי מכל התשוקות מביא עימו את קיצו של האגו. האגו מורכב מתשוקות שונות ומשונות, והכחדת תשוקות אלו הינה הכחדת האגו עצמו.

שורשי האגו נעוצים במעמקי התת-מודע

עם זאת בעיית הסרת האגו מהתודעה הינה מסובכת ביותר, משום שכל שורשי האגו נעוצים עמוק בחלק התת-מודע של הגוף הנפשי בצורה של נטיות כמוסות; לנטיות הכמוסות הללו אין תמיד מוצא אל התודעה הגלויה. האגו המוגבל של התודעה הגלויה מהווה חלק קטן של האגו הכולל. האגו דומה לקרחון הצף על פני המים. כשביעית מהקרחון נמצאת מעל פני המים והיא גלויה לעין המסתכל, אולם החלק הארי נותר שקוע במים ואינו נראה. באותו האופן, רק חלק קטן מהאגו הממשי מתגלה בתודעה בצורת "אני" גלוי, וחלקו העיקרי של האגו הממשי נותר שקוע במקומות המפלט האפלים והבלתי מוגדרים של הגוף הנפשי התת-הכרתי.

האגו הינו רב גוני בהרכבו

האגו הגלוי, המתגלה באמצעות ההכרה, איננו מהווה בשום אופן מערכת הארמונית. הוא עשוי להוות עם זאת זירה למחלוקות רבות בין נטיות מנוגדות זו לזו. יש לו יכולת מוגבלת, עם זאת, המאפשרת לנטיות מנוגדות זו לזו להתקיים בעת ובעונה אחת. שני אנשים חייבים להימצא לפחות ביחסי דיבור ביניהם, אם אמנם ברצונם להיכנס להתנצחות של ממש. אם אין ביניהם יחסים כאלו, הרי שאין הם מסוגלים לפתוח במריבה על בסיס משותף. באותו האופן יכולות שתי נטיות הנכנסות לעימות במודע, לעשות זאת רק אם יהיה להן בסיס משותף, אם הן רחוקות מדי זו מזו, אין הן יכולות למצוא דרך אל זירת התודעה - גם לא כנטיות יריבות - ועליהן להישאר שקועות בחלק התת-מודע של הגוף הנפשי, עד אשר תעבורנה שינוי מחמת הלחצים המופעלים על ידי הפעולות השונות הקשורות לגוף הנפשי המודע.

אגו גלוי ואגו נסתר

הגם שהאגו בכללותו הינו רב גוני בהרכבו, האגו הגלוי שבתודעה מגוון פחות מאשר האגו הנסתר שבתת-המודע של הגוף הנפשי. האגו הגלוי מתפקד כמיקשה אחת מְרְשִימָה בהשוואה לנטיות הנבדלות שבתת-מודע המבקשות לצוץ על פני התודעה. האגו המאורגן המופיע בתודעה הגלויה הופך למחסום המונע, לפי שעה, בעד מרכיבים מסוימים של האגו הנסתר גישה אל התודעה. ניתן להתמודד עם כל בעיות האגו רק באמצעות פעילות נבונה ומודעת. לפיכך, ההכחדה המושלמת של האגו הינה אפשרית אך ורק בעת שכל מרכיבי האגו נבחנים באש התודעה הנבונה.

המחלוקת העזה מסתיימת בהשגת שיווי משקל נפשי והארמוניה

פעילות התודעה הנבונה על מרכיבי האגו הגלוי הינה חשובה, אולם כשלעצמה אין היא מספיקה כדי להשיג את התוצאות המיוחלות. מרכיבי האגו הנסתר במעמקי תת-ההכרה חייבים להגיע לפני השטח של התודעה בדרך זו או אחרת, להתקבץ כמרכיבי האגו הגלוי ואז לבוא תחת פעילות התודעה הנבונה. אם נחפוץ להשיג זאת, יש להחליש את האגו בצורה כזאת שיתאפשר ליצרים ולנטיות שלא מצאו עד כה את דרכם החוצה אל התודעה, למצוא דרך גישה אל זירת הפעילות התודעתית. שחרור כזה של נטיות חסומות מביא בהכרח למבוכה ולמחלוקות נוספות באגו הגלוי. לפיכך היעלמותו של האגו מלווה לעתים קרובות במאבקים חריפים בזירה של הגוף הנפשי המודע ולא בהקלה נוחה שלהם. על כל פנים, בסוף המאבק החריף וחסר הפשרות יבוא מצב השלווה הנפשית האמיתית וההארמוניה השלימה הבאים בעקבות ההתמוססות המוחלטת של קרחון האגו.

האגו מתקיים מתוך ההתנסויות המנוגדות

חשיפת שורשי האגו הנעוצים במעמקי התת-מודע והבאתם לאור התודעה מהווה חלק חשוב אחד בתהליך מחיקת האגו. החלק החשוב השני מורכב מטיפול נבון ביצרים **לאחר** שהצליחו להיכנס לזירת התודעה. התהליך שבו אנו מתמודדים במרכיבי התודעה הגלויה איננו בשום פנים ואופן פשוט וברור, מאחר ולאגו הגלוי יש נטייה להתקיים באמצעות **כל אחד** מהתנסויותיו המנוגדות. אם הוא נדחק מקוטב אחד מחמת פעילותה הנמרצת של התודעה הנבונה, הרי שהוא נוטה לעבור לקוטב המנוגד ולחיות באמצעותו. האגו מתחמק מהתקפות התודעה הנבונה באמצעות התנדדות מצד אל צד של קוטבי ההתנסויות, ובכך הוא שואף להתמיד בקיומו.

האגו בעל ראש הידרה⁶ ובא לידי ביטוי באינספור דרכים. הוא ניזון מכל סוגי הבערות. גאוה הינה רגש מיוחד באמצעותו מתגלמת האנוכיות. אדם מסוגל להתגאות בדברים אוויליים וחסרי ערך ביותר. לדוגמא, ידועים המקרים שבהם אנשים הצמיחו את ציפורניהם לממדים מבהילים וטיפחו אותן, אף על פי שהדבר גרם להם טרחה מרובה, וכל זאת כדי להפגין את היותם שונים מאחרים. האגו חייב לנפח את הישגיו בדרכים מגוחכות אם אמנם חפץ הוא לחיות באמצעותן. התבטאות ישירה זו של האגו באמצעות התבלטות בחברה היא שכיחה ביותר; אולם כאשר התבלטות מסוג זה אסורה על פי כללי ההתנהגות, יש לאגו נטייה להשיג אותה תוצאה באמצעות הוצאת לשון הרע על אחרים. הצגת אנשים אחרים כרשעים משמעותה לרומם את עצמך בעשיית השוואה - השוואה שאותה יפתח האגו ברצון, הגם שבדרך כלל הוא נמנע מלעשות כן.

תחבולות האגו
האגו מופעל על ידי העיקרון של הישרדות ויש לו נטייה להתקיים ולשגשג בכל הדרכים שאינן חסומות בפניו. אם ניצב לפניו מחסום בכיוון מסוים, הוא שואף לפיצוי במקום אחר. אם הוא כורע תחת שטף ערכים ופעילויות רוחניות, הוא משכיל להתאושש מכוח זה ממש, שבמקורו בא לעולם על מנת להכחידו. אם אדם מתאמץ לפתח את הענווה על מנת לשחרר את עצמו מעולו המפלצתי של האגו והוא גם מצליח בכך, עלול זה האחרון בזריזות מפתיעה לייחס לעצמו את תואר הענווה. הוא מזין את עצמו על ידי הצהרות חוזרות ונשנות כגון "הנני רוחני", כשם שבשלבם מוקדמים הוא השיג את אותה מטרה באמצעות הצהרות כמו "אין לי שום עניין ברוחניות". בצורה זאת מופיע הדבר שניתן לכנותו כאגו **רוחני**, או אגו החש בנבדלותו באמצעות השגת דברים הנחשבים לטובים ולרוחניים מאוד. מנקודת המבט הרוחנית האמיתית, סוג אגו כזה משעבד כמו האגו הגס הקודם, הנעדר יומרות כאלה.

לוחמת גרילה
בשלבם מתקדמים יותר של התייב הרוחני, האגו למעשה איננו שואף להתקיים באמצעות שיטות גלויות, אלא הוא נחבא בקרב אותם דברים עצמים המבוקשים כדי להחליש את האגו. הטאקטיקה הזאת דומה מאוד ללוחמת גרילה וקשה ביותר לסכלה. עקירת האגו מהתודעה הינה בהכרח תהליך מורכב ולא ניתן להשיגו באמצעות גישה חד-צורנית קבועה. מאחר וטבעו של האגו מורכב ביותר, הרי שנחוצה שיטת טיפול מורכבת לא פחות על מנת להיפטר ממנו. מאחר ולאגו יש כמעט אינספור הזדמנויות כדי לבסס את קיומו וליצור אשליה עצמית, מגלה שוחר הרוחניות כי אין באפשרותו להתמודד עם הצורות החדשות של האגו הצצות ועולות חדשות לבקרים. הוא יוכל לקוות להתמודד בהצלחה עם תרגילי האגו הערמומיים רק באמצעות עזרתו של **מורה מושלם** ובחסדו.

המורה מהווה את
אמצעי המפלט
האחרון
במרבית המקרים נדחף השוחר לבקש את עזרת **המורה** רק לאחר שנוכח לדעת כי כל מאמציו הינם לריק. אין הוא מסוגל לפלס דרכו אל המטרה בכוחות עצמו מאחר והוא רואה אותה במעומעם ומגשש בדרכו אליה. הישרדותו העקשנית של האגו מוציאה אותו מכליו, ומתוך ראייה צלולה זו בדבר חוסר יכולתו הוא מקבל את מרות **המורה** כמקלטו האחרון והבלבדי. הוויתור העצמי משמעותו הודאה גלויה מצד השוחר כי הוא התייאש מכל תקווה להתמודד עם בעיות האגו בכוחות עצמו וכי הוא נשען אך ורק על **המורה**. הרי זה כאילו אמר: "אינני מסוגל לשים קץ לקיומו של האגו המרושע הזה. הנני פונה אליך כדי שתתערב ותשחט אותו". מסתבר כי צעד זה הינו יעיל יותר מכל שאר השיטות שננקטו על מנת להמעיט את האגו ולהביא להכחדתו. בעת שחשכת הבערות עליה מתבסס האגו מתפזרת וזאת בעזרת חסדו של **המורה**, חזה נחזה בזריחתה של **האמת** שהיא תכלית הבריאה כולה.

טבעו של האגו ואופן הכחדתו

חלק שלישי:

צורות האגו ודרכי התפוררותן

האגו מתקיים באמצעות רעיון ה"שלי" קיומו של האגו תלוי בנכסים ארציים כמו כוח, פרסום, עושר, כשרונות, קניינים והישגים. הוא יוצר את המושג "שלך" על מנת לחוש בבירור את המושג "שלי". למרות כל זאת, ולמרות כל הדברים הארציים אותם מכנה האגו כ"שלי", הוא חש כל העת בריקנות ובחוסר שלימות. על מנת לפצות חוסר שקט פנימי עמוק זה, שואף האגו להתעצם באמצעות הישגים נוספים. הוא מביא את מצבור נכסיו המגוונים לידי השוואה מול אלה הנחותים ממנו בכל אחד מהפריטים המסומנים כ"שלי". והוא מתפאר לעתים קרובות בנכסים הללו לצורך רהבתנות עצמית חסרת טעם, גם אם זה בא על חשבון אחרים. האגו איננו שבע רצון למרות כל הישגיו הארציים; אולם במקום לפתח חוסר מעורבות רגשית אליהם, הוא שואף למצוא סיפוק בהעצמת תחושת הרכושנות בהשוואה אל אחרים. האגו המהווה כעין הכרזת הנבדלות חי באמצעות רעיון ה"שלי".

צורות האגו האגו חפץ לחוש עצמו כנבדל, כמיוחד; הוא מבקש לעצמו ביטוי עצמי בין אם בתפקיד אדם הנחשב בעליל לטוב מהאחרים או בתפקיד אדם הנחשב לנחות. כל עוד הוא קיים, הרי קיים גם הרקע המובלע של השניות; וכל עוד קיים רקע השניות, הפעילויות השכליות של השוואה והנגדה לא תוכלנה לדמום זמן רב באופן יעיל. לפיכך, אפילו עשוי אדם לחוש שווה ערך לחברו, הרי שאין תחושה זאת מבוססת בוודאות. היא מציינת נקודת מעבר בין שתי הגישות של האגו במקום להשיג חרות מוחלטת מההבחנות בין "אני" ו"אתה".

רעיון השוויוניות תחושת שוויוניות מזויפת זו, בכל מקום שבו היא תימצא, ניתנת להגדרה בנוסחה: "אינני נחות או עליון בשום צורה שהיא מאדם אחר". על נקלה ניתן למצוא כאן טענה מהצד השלילי של האגו. שיווי המשקל בין "אני" ו"אתה" מופר כל העת מחמת השפעתם המכרעת של תסביכי הנחיתות או העליונות. רעיון השוויוניות צץ על מנת לשקם איזון מופר זה. טענתו השלילית של האגו בצורה של שוויוניות, שונה לגמרי, על כל פנים, מתחושת האחדות האופיינית לחיי חופש רוחני. אף על פי שתחושת השוויוניות מהווה את המצע לרעיונות חברתיים ופוליטיים רבים, הרי שהתנאים האמיתיים לחיי שיתוף עשירים יתגשמו רק לאחר שהרעיון השדוף של שוויוניות יוחלף בהכרה של אחדות כל החיים.

שני תסביכים רגשות העליונות והנחיתות מהווים למעשה תגובות נגד אהדדי, ורגש השוויוניות המיוחד באופן מלאכותי ייראה כתגובת נגד אל שתייהן כאחת. האגו מצליח להבליט את נבדלותו בכל שלוש הדרכים הללו. תסביך הנחיתות ותסביך העליונות נותרים מנותקים בדרך כלל זה מזה. שניהם מבקשים דרכי ביטוי נפרדות וחילופיות באמצעות מושאים מתאימים, כפי שאדם משתרר על אלו הנראים לו כנחותים ונכנע לאלו הנראים לו עליונים. אולם צורות התבטאות חילופיות אלו באמצעות התנהגות משתנה, רק מחמירות את התסביכים המנוגדים הללו במקום להוביל להיעלמותם.

תסביך עליונות תסביך העליונות מתעורר בשעה שאדם נפגש עם מישהו הנחות ממנו הרבה באופן חומרי. למרות כל נכסיו המרובים, ניצב האגו כל העת בפני המחזה המשמים של ריקנותו הפנימית ולפיכך הוא דבק באשליה המנחמת על אודות חשיבותו באמצעות תצוגה של גדולת נכסיו. ניגוד חריף זה איננו מוגבל להשוואה תיאורטית, אלא לעתים תכופות הוא מתבטא בהתנגשויות ממשיות עם אחרים. לפיכך, תוקפנות מהווה תולדה ישירה של הצורך בפיצוי על דלות חיי האגו.

תסביך נחיתות תסביך הנחיתות מתעורר בשעה שאדם פוגש במישהו הנמצא הרבה מעליו מבחינת הנכסים הארציים. אולם הוא מקבל את מרות האחר מחמת מורא או אנוכיות. אין דבר זה נעשה אף פעם בלב שלם או באופן ספונטאני, שכן ברקע מצויות קנאה ואפילו שנאה אל האחר על שום היותו בעליו של משהו שהוא

היה חפץ שיהיה שלו. כל קבלת מרות מאונס או באופן חיצוני הינה למעשה תוצר ישיר של תסביך הנחיתות, ורק תתגבר את האגו באחת מצורותיו הגרועות ביותר. האגו מייחס את תחושת ריקנותו לחפצים הנחותים לכאורה, אותם הוא רואה כ"שלי", במקום לרשעותו הטבועה בו עמוק והשואפת לסיפוק על ידי בעלות על נכסים. ההכרה בנחיתות נכסיו מהווה אך תמריץ יתר לנסות נואשות להגדיל את נכסיו באמצעות כל דרך הפתוחה בפניו. אם כך, בה בשעה שתסביך הנחיתות מנציח את השיממון והעוני הפנימי שבגוף הנפשי, הוא גורם, בדומה לתסביך העליונות, לאנוכיות ולתוהו ובוהו חברתי ואף הגדלת אותו סוג בערות המאפיין את האגו.

כניעה שונה
מתסביך נחיתות

בשעה שאדם יוצר קשר עם **מורה מושלם**, ומכיר בו כבעל עמדה של שלימות אלוהית חסרת אגו, הוא מתמסר מרצון לידי **המורה**. התלמיד נוכח לדעת כי האגו מהווה מקור לבערות אין קץ, אי שקט ומריבות; כמו כן הוא מכיר בחוסר יכולתו להביא את קיצו. אולם יש להבחין בקפידה בין התמסרות-עצמית זו לבין תסביך נחיתות משום שנלווית אליה ההכרה כי **המורה** הינו

משאת הנפש, ובתור כזה הוא בעל אחדות בסיסית עם התלמיד. התמסרות-עצמית שכזו איננה מהווה בשום אופן ביטוי של אובדן בטחון עצמי. להיפך, היא ביטוי לבטחון בנצחון הסופי על כל המכשולים באמצעות עזרתו של **המורה**. הוקרת אלוהיותו של **המורה** הינה הדרך שבה **העצמיות** העליונה של התלמיד מבטאת את תחושת מעמדה הרם.

התערבות המורה

על מנת להביא לסוף מהיר של שתי צורות אגו עיקריות אלו, **המורה** עשוי לעורר במתכוון את שני התסביכים האלו לחילופין. אם התלמיד הגיע לרגע של ייאוש ועומד לוותר על חיפושיו, הוא עשוי לעורר בקרבו בטחון עצמי עמוק. אם הוא עומד להפוך לאנוכי, הרי שהוא עשוי לפרוץ מבעד למחסום חדש זה באמצעות יצירת מצבים שבהם התלמיד יאלץ להכיר ולקבל את חוסר יכולתו או את נביבותו. בצורה זאת משפיע **המורה** במומחיות על תלמידו כדי להחיש את התהליכים אותם עובר האגו המתפורר עד להיעלמותו המוחלטת.

הסתגלות אל
המורה מביאה
להתרת התסביכים

יש להביא את תסביכי הנחיתות והעליונות להתייחסות נבונה זה עם זה אם ברצוננו שהם יבטלו זה את זה. לצורך זה נחוץ מצב שבו יינתן לשניהם חופש פעולה בעת ובעונה אחת, מבלי שיהיה צורך לדכא את האחד כדי לבטא את השני. בעת שהנשמה יוצרת יחסים עזים ומלאי חיים עם **המורה**, התסביכים הכרוכים בתחושות העליונות והנחיתות באים לידי פעולה בעת ובעונה אחת; והם מטופלים בצורה כל כך נבונה עד שהם מבטלים זה את זה. התלמיד חש באותו הזמן כי אין הוא ולא כלום, אולם בעזרת **המורה** ובאמצעותו מתעוררים חיוו על ידי הסיכוי להיות הכל. אם כך, הרי שבצעד אחד מובאים שני התסביכים למתח הדדי והם נוטים להכחיד זה את זה במאמץ שעושה התלמיד להתאים את עצמו אל **המורה**. תוך כדי התפוררות תסביכים מנוגדים אלו, קורסים תחתיהם המחסומים המפרידים של האגו על כל צורותיהם. עם קריסת מחסומי הנבדלות, מפציעה האהבה האלוהית. עם זריחת האהבה האלוהית, נמוגה והולכת התחושה הנבדלת של "אני" לעומת "אתה", ונבלעת בתחושה של אחדותם.

משל הנהג

הכרחי שלמכונית יהיה נהג על מנת שתגיע ליעדה. אולם הנהג מועד להתפתות במקסם של דברים שונים הנקרים בדרכו; ולא רק שהוא עלול להתעכב לזמן בלתי מוגבל בתחנות ביניים, אלא אף לאבד את דרכו בנתיבים צדדיים בחיפוש אחר דברים שקסמם זמני. בצורה זו הוא עלול לנהוג במכונית כל העת מבלי להתקרב אל המטרה, והוא עלול אפילו להתרחק ממנה. דבר מעין זה מתרחש בעת שהאגו תופס שליטה על התודעה האנושית. ניתן להשוות את האגו לנהג שיש לו שליטה מסוימת על המכונית ויכולת מסוימת לנהוג בה, אולם הוא שרוי בעלטה גמורה לגבי יעדה הסופי.

על מנת שהמכונית תגיע ליעדה הסופי, אין די בכך שמישהו ינהג בה. הכרחי באותה המידה שנהג זה יהיה מסוגל לכוון את המכונית אל היעד. כל עוד מהלכי התודעה נשלטים באופן מלא ובלבדי על ידי האגו, נמצאת התקדמותו הרוחנית של אדם בסכנה מחמת הנטייה הטבעית של האגו לחזק את המחסומים המבדילים של הדמיון הכוזב. לפיכך, בגלל פעילויות הנשלטות על ידי האגו, נותרת התודעה כלואה בחומות שהיא יצרה לעצמה, והיא נעה בתוך התחום של כלא **כוחות הדמיון**.

אם על התודעה להיגאל ממגבלותיה ולהגיע לרמת התפקוד הנאותה כדי שתשרת את התכלית המקורית אשר למענה היא נוצרה, עליה לשאוב את כוחה המניע לא מהאגו אלא ממקור אחר. במלים אחרות, יש להחליף את הנהג שאיננו מכיר את היעד הסופי בנהג אחר שאיננו מושפע מכל

מְקַסְמֵי הדברים הנקרים לו באקראי על דרכו, והמרכז את תשומת לבו אל היעד הסופי של העדר השניות ולא אל תחנות הביניים או אל קסמים שוליים. הסטת מרכז ההתעניינות מדברים חסרי חשיבות לערכים חשובים באמת מושווית ללקיחת הסמכות מהנהג הנבער מדעת, ולהענקתה לנהג המכיר את היעד. תוך כדי התהליך ההדרגתי של הסטת מרכז ההתעניינות, הולך האגו ומתפורר, ויש התקדמות אל האמת.

האגו מתאמץ להתלכד סביב רעיון כוזב לו היה האגו אמצעי לליכוד ההתנסות האנושית בלבד, ניתן היה להתבסס סופית באמת האלוהית באמצעות המשך שגרתי של פעילות האגו. אולם בה בשעה שהאגו ממלא תפקיד מסוים בהתפתחות התודעה, הוא מייצג גם עיקרון פעיל של בורות, עיקרון המונע את ההתפתחות הנוספת של הרוחניות. האגו מנסה ללכד את ההתנסויות, אולם הוא עושה כן סביב הרעיון הכוזב של נבדלות. בהסתמכו על אשליה כבסיס לבניית בניין העל שלו, אין הוא מצליח אלא בבניית אשליות, אחת על גבי רעותה. השגת האמת מסוכלת מחמת פעילות האגו ואיננה מסתיימת בה. תהליך השגת האמת יישא פירות אך ורק אם הליכוד שהושג על ידי האגו יוסיף ויתפתח מבלי שתתדרדר לכדי הבורות הבסיסית של הנבדלות.

המורה נהפך לגרעין התלכדות שדחן כל עוד התנסות האדם מתרחשת בין מגבלות השניות, ליכודה של ההתנסות הינו תנאי חיוני לחיים הגיוניים ומלאי משמעות. אולם יש לוותר על האגו כגרעין של הליכוד וזאת בשל בריתו ההכרחית עם כוחות הבערות. לפיכך מתהווה צורך דחוף במרכז חדש של ליכוד, מרכז אשר יישמר מליצור מגע עם הבערות הבסיסית של הנבדלות ויאפשר מרחב חופשי להתלכדותם של כל הערכים שמקודם היו בלתי נגישים לאגו המרכזי. מרכז חדש כזה ניתן על ידי המורה, המבטא כל דבר שיש לו ערך ממשי, המייצג את האמת המוחלטת. הסטת מוקד ההתעניינות מדברים חסרי ערך אל הערכים החשובים נעשית קלה יותר על ידי הנאמנות וההתמסרות העצמית אל המורה, הנהפך לגרעין התלכדות החדש.

התאחדות עם המורה והגשמת האמת משעה שעמדנו על עומק חשיבותו של המורה, ראה נראה בו את העדות החיה לאחדות כל החיים. נאמנות למורה מביאה איפוא להתנתקות הדרגתית מגרעין-האגו, המבטא נבדלות. לאחר משבר רב משמעות זה בחיי האדם, יש לכל הפעילות המנטאלית תחום התייחסות מחודש. את חשיבותה יש לבחון לאור ההתייחסות אל המורה כמגלם את האמת האינסופית, ולא על פי שום התייחסות אל מרכז האגו כאל "אני" מוגבל. האדם נוכח לדעת כי מכאן והלאה כל המעשים הנובעים ממנו אינם מתחוללים מה"אני" המוגבל, אלא הינם כולם בהשראת האמת הפועלת באמצעות המורה. אין לו עניין עוד ברווחת העצמי המוגבל, כל מעייניו הם אך ורק במורה כמייצג החיים הקוסמיים השלמים. הוא חושף בפני המורה את כל חוויותיו ותשוקותיו ואיננו משאיר שום דבר טוב או רע בעבור ה"אני" המוגבל, ומרוקן בכך את האגו מכל תוכנו.

ההתקדמות בפשיטת הרגל של האגו איננה מתערבת בתהליך ההתאחדות משום שהפעילות נעשית כעת סביב המרכז החדש שבדמות המורה כמייצג האמת האלוהית. בעת שגרעין האגו פשט את הרגל לגמרי ואיבד כל כוח וחיים כלשהם, הרי שהמורה, כאמת, מתבסס היטב בתודעה כמדריך שאין עליו עוררין וכעקרון חיים מנחה. דבר זה מהווה הן את השגת האחדות עם המורה והן את הגשמת האמת האינסופית.

ידיעת העצמיות האלוהית האמיתית ככל שהאגו מסגל את עצמו בהדרגה לדרישות הרוחניות של החיים - באמצעות טיפוח אנושיות, חוסר אנוכיות ואהבה, ויתור בלבב שלם והתמסרות למורה כאמת - סובל האגו מהצטמצמות חמורה. לא רק שהוא מסוגל להתנגד פחות ופחות להתפתחות הרוחנית, אלא שהוא אף עובר תמורה קיצונית. השינוי נעשה גדול כל כך עד שהאגו, כביטוי של נבדלות, נעלם בסופו של דבר לחלוטין ומוחלף באמת, אשר איננה מכירה בשום התבדלויות.

את תהליכי הביניים של קיצוץ האגו ועידון טבעו ניתן להשוות לגיזום ולקיצוץ ענפי עץ פרא חסון, ואת הצעד הסופי של הכחדת האגו ניתן אולי להשוות לעקירת העץ על שורשיו. בעת שהאגו נעלם כליל, עולה הידיעה של העצמיות האמיתית. בצורה זו, מסעה הארוך של הנשמה כרוך ביציאה מתודעה חייתית אל התודעה העצמית הגלויה כ"אני" מוגבל, ולאחר מכן מתעלה מעבר לשלב ה"אני" המוגבל של התודעה האנושית באמצעות תיווכו של המורה. בשלב זה הנשמה מוכנסת בסוד ההכרה של העצמיות העליונה האמיתית והנעלה כ"אני" אינסופי הקיים לעד אשר לא תימצא בו שום נבדלות והכולל בקרבו את כל הקיים.